

MAGYARI HÍR

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.**
Törv. lajstromszám:
Trib. Bihar III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyártás Elemér**

Chamberlain miniszterelnök rádióüzenetet küldött az angol világbirodalom népeire

Elmondotta, hogy neki meglepetést okozott Hitlernek az a kívánalma, mellyel a szudéta-német területek azonnali átadását követeli. — Hajlandó a békés megegyezés elősegítésére harmadszor is Németországba utazni. — Együttal azonban Anglia népét fölhevítve a honvédelmi felkészülésre

Londonból jelentik: Chamberlain angol miniszterelnök kedden este 8 órakor a Downing-Streeten lévő miniszterelnöki palotában, dolgozószobájában mondotta el világszerte fokozott érdeklődéssel várt beszédét. A beszédet az összes brit birodalmi, valamint az észak-amerikai és több európai rádióállomás közvettette.

Chamberlain rádióbeszéde így hangzott:

— Holnap ül össze az angol parlament, mely előtt teljes beszámolót akarok adni azokról az eseményekről, amelyek a mai aggasztó és válságos helyzethez vezettek. Korábban még nem lett volna időszerű erről a helyzetről nyilatkoznom, de néhány nap után most már időszerűnek látszik, hogy tájékoztassam önöket Nagybritanniában, a brit birodalomban és a birodalmon kívül élőket is.

— Először azokról a levelekről akarok beszélni, amelyek hozzám és feleségemhez érkeztek. Ezek a levelek hálálkodnak fáradozásaimért, sikert kívánnak erőfeszítéseimhez és még azt is megígérik, hogy imádkoznak törekvéseim sikeréért. A levelek legnagyobb részét nők írták: anyák, nővérek és hitvesek, Franciaországból, Belgiumból, Olaszországból, sőt még Németországból is. Felelősségem azelőtt is súlyos volt, de most valósággal nyomasztó. Milyen borzalmas, fantasztikus és hihetetlen, hogy mi itt lövészárkokat ásunk, hadi intézkedéseket fogantatunk, azért, mert tőlünk távol viszály tört ki két ország között, amelyet nem is ismerünk.

— Annál is hihetlenebb, hogy háborút kezdünk, mert hiszen a megegyezés a háborus ok tekintetében tulajdonképpen már létrejött. Jól meg tudom érteni az okokat, amelyeknél fogva a cseh kormány nem fogadhatta el a feltételeket, amelyek a német emlekiratban voltak. Mégis az a meggyőződése, a Hitlerrel folytatott megbeszélés alapján, hogy lehetségesnek kell lennie az elintézésnek, ha időt enged rá. Megegyezésre lehet jutni a cseh kormánnyal az átadás tekintetében olyan feltételek mellett, amelyek biztosítják a lakossággal való méltányos elbánást.

— Én megtettem mindent, amit egy ember véhet, hogy a békés megoldást elősegítsem. Németországi látogatásom meggyőzött arról, milyen élesen átérzi Hitler, hogy neki síkra kell szállni a német érdekekért. És megértet-

tem, hogy méltatlankodik amiatt, hogy a megoldás akadályokba ütközik. Bizalmasan megmondotta nekem és tegnap este nyíltan is hangoztatta, hogy a szudéta-német kérdés elintézése után Németországnak területi követelése többé Európában nincsenek. Első berchtesgadeni tanácskozásom után eljuttattam a cseh kormányhoz a javaslatot, mely már tartalmazta Hitler kívánalmának a lényegét.

— A legnagyobb meglepetésemre, amikor visszatértem Németországba, hallottam Hitlernek azt a követelését, hogy azonnal adják át a kérdéses területet és azonnal engedjék katonailag megszállni német csapatokkal. Nem volt szó többé azoknak az érdekeiről, akik nem németek, vagy nem akarnak a német birodalomhoz tartozni. Azt kell mondanom: én ezt a magatartást nem tartom következetesnek. Amennyiben ez a magatartás annak tulajdonítható, hogy Németország kételkedik a cseh kormány ígéretének teljesítésében, felajánlottam az angol kormány nevében, hogy kezeskedem ezért, ezt a kezeskedést pedig nem szabad alábecsülni.

— Nem adtam fel a reményt, — folytatta Chamberlain, — hogy a békés megoldás lehetséges és nem is fogok felhagyni ezzel a bizakodással mindaddig, amíg a reménynek csak egy pillanatra szikrája is marad. Még harmadszor is kész vagyok látogatást tenni Németországban, ha úgy érzem, hogy ezzel előre viszem a jó ügyet.

— E pillanatban azonban még nem látom, hogy bármit is tehetnék a közvetítés terén. Viszont itthon meg kell tennünk bizonyos dolgokat, amelyeket megtenni kötelességünk. Ilyen elsősorban az, hogy önkénteseket toborozunk a légi védelem számára, meg kell erősíteni a rendőri szolgálatot és a területi hadsereg egységeit. Tudom, hogy önök, angol nők és férfiak, készen állnak, hogy kivegyék részüket a haza megvédésében, mégis, kérem, hogy jelentkezzenek, ha ezt eddig nem tették a helyi hatóságoknál és ajánlják fel szolgálataikat, jelentsék ki, hogy mindent megtesznek, ha szükség lesz rá. Hívni fogjuk önöket, ha szükségessé válik. Ne riadjanak meg, hogy behívják önöket. Ezek csak óvatossági intézkedések, amelyeket a kormánynak meg kell tennie ilyen időkben, mint amilyenek a mostaniak.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

A jó öreg cimbora

(S. L.) — Harminc évvel ezelőtt történt, hogy az ausztrál-angol hajóstársaság több új, nagy személyszállító gőzöst építtetett. A cégek között, melyek az utasfülkék matrácáira ajánlatot tettek, szerepelt egy birmingham-i nagy fehérneműgyár. A verseny éles volt, a tárgyalások hosszú időre nyúltak, amikor egy szép napon a hajóstársaság a következő táviratot kapta a birmingham-i cégtől:

„Azt a javaslatot teszem, hogy holnap reggel Londonba utazom s felkeresem Önöket...”

Az úr, aki ezt a táviratot aláírta, azóta világhírű lett, nem kis részben egy majdnem azonos szövegű távirat nyomán, melyet nem régebben menesztett útjára: Neville Chamberlain-nak hívják s ma Anglia miniszterelnöke.

A harminc év előtti látogatás eredményes volt. A hajóstársaság néhány nap múlva értesítést küldött Birmingham-be, hogy „Neville Chamberlain mai látogatásának következményeképpen ajánlatukat elfogadjuk...”

E kis epizódnak leírását francia lapban olvassuk s azt is, hogy Londonban mekkora meglepetés volt a váratlan berchtesgadeni repülés. A Casino-ban: ahol a vacsorázó közönség éppen táncolt két műsorszám között, az igazgató lépett a színpadra, leintette a zenekart s felolvasta a hivatalos közleményt, mely bejelentette a történelmi nevezetességű utat. A közönség pedig kigyúlt arccal énekelte: Éljen soká a kedves, jó cimbora...

Ezt a bizalmat a pusztá híre előlegezte az egész angol nép, nemcsak ennek a mulatóhelynek a közönsége, mert hiszen az „őreg cimbora“ terveiről sem előbb, sem utóbb nem tudott semmit.

Ennek az egészen szigorú titoktartásnak története van. Amikor az abeszin-válság tetőpontján volt, időelött illetéktelenül elárulták a Laval—Hoare tervet s ezzel meg is hiúsították: ez a terv kiegyezés volt az olaszok abesziniái igényei s az angol-francia álláspont között. Ha ez az indiszkrécio meg nem „fúrja“ a tervet, az egész világpolitika más irányt vesz akkor és sok minden nem történik meg, ami azóta megtörtént s erős próbára tette a szereplők idegeit.

Erős, idegek, erre van ma mindenekelőtt szükségük azoknak, kik a nagy történelmi játszma kártyáit a kezükben tartják. Chamberlain a nemzetközi politika „békeangyala, aki igazán repül“, kitűnő idegekkel dicsekedhetik. Erről is van már történet.

Chamberlain tudvalevőleg szenvedélyes halász és történetesen az volt az a pilóta is, aki Berchtesgaden-be vitte. A hosszú út alatt, amint utóbb elmesélte megszerette volna mutatni utasának azokat a német hegyi folyókat, melyek hóvelkednek pisztrángban. De nem merte. Amire eszébe jutott, hogy ezt tegye, Chamberlain már belefáradt a táj nézésébe, kis kezításkájából könyvet vett elő s teljesen elmerült az olvasásba. Erős a gyanunk, hogy dektív-regényt olvasott, miközben sok száz milliós ember aggodalma és szeretete kísérte első repülő útján.

Semmi sem érzékelteti jobban azt a csodálatos változást, amit a technika az események

folyásába hozott, m... borának“
ez az útja; nem es... észre gon-
dolunk most, hanem... a, hogy a
felszállás pillanatában már az egész világ tu-
dott arról s nem pusztá szó, hogy gondolatban
elkísérte.

A nagy esemény így abban a pillanatban
már hatott, amikor megtörtént. A technika így
szinte az egész földgolyót, de az egész világot
olyan helyzetbe hozza, amelyben azelőtt csak
egészen kicsiny emberlaktá helységek voltak:
ami nevezetes esemény ma valahol a világban
történik, azt az egész kultúremberiség szinte
még abban az órában megtudja, ahogyan a ki-
csiny faluban szét fut a híre annak, ami korcs-
mában vagy valamelyik kunyhóban történt.

Azt kellene mondani, hogy a technika így
közelebb hozta egymáshoz az embereket, ha ez
ebben a pillanatban nem volna kissé kockázatos
kijelentés. Az azonban már ma is bizonyos,
hogy az események és egyéb valóságok meg-
ismerésének útját szerfelett megrövidítette. Ha
még nem is az emberhez az ember, de az ember
és a valóság tényleg közel, szinte tapint-
ható közelségbe kerültek egymással s ma azt
érzi mindenki, hogy ennek a nagy ténynek
egészen nagy a jelentősége. Az éterben ma
nagy csata folyik: az események híre, az állí-
tások, válaszok és viszonzások cikáznak az
űrben. A legegyszerűbb polgár is mérlegel s
keresi a valóságot. A különbségek és ellentétek
pedig, melyek szóhoz jutnak, úgy hatnak a va-
lóság megismerésére, mint a vetített fény, ha
különböző sarkokból esik ugyanarra a tárgyra.

Ma pedig úgy látszik, hogy ez a legfonto-
sabb: a reálítások megismerése. A legjobb
tanácsadó ma a valóság, ahogyan az a népek
életében, a nemzetek kapcsolataiban és
viszonyaiban jelentkezik. A valóságok meg-
állapításában a legkönnyebb a találkozás, az
olyan találkozás pedig, mely ezen a szilárd alapon
megy végbe, a legkönnyebben hozhat eredmé-
nyet, nyugalmat, békét.

A leuiabb szentírás kiadás

ÖSZÖVETSÉG. I-III. kötet Vázonkötésben
1080 lei.

UJSZÖVETSÉG I-II. kötet Vázonkötésben
360 lei.

Fogyókúra

Írta: Fertsek Ferenc

Még nem is volt tíz óra s fejét kezébe tá-
masztva, lesántult munkakedvvel, bágyadtan ült
az asztala mellett. Agyában enyhe nyomást ér-
zett s olykor átszólt a gömböc-Bözséhez: melyik
fülem cseng? — mert zugott a füle is, csak nem
tudott róla.

Szerencsétlen Lajos — másképp Busképü Lo-
vag, aki tulajdonképpen Szöröntsén Lajosnak
hívták s csak a hivatali humor keresztelte át —
csámpás ceruzáját nyálazva, nyikorgó hangján
az uszonna iránt érdeklődött:

— Mi lesz, könyörgöm?

— Lajos, Lajos, milyen nap van ma? — nem
állhatta, hogy ne szóljon — páros, vagy párat-
lan?

— Páros, könyörgöm. Félitler a paszterbül,
igenis és Szerencsétlen Flótás — néha így is hív-
ták — szegyenkezve firkált a kimustrált fuvar-
levél hátára.

— Kannából, Lajos! Kannából! — meg kel-
tett feddenie — mikor fogja már megtanulni?

Hiszen olyan egyszerű: páros napon tej, pá-
ratlan napon kakaó. Olyan nagy tudomány ez?

— Minek hozat kannát? — érdeklődik a
szomszédja — mért nem pasztörözöttet?

Folyékonyan füllent, kapásból.

— A kannatejben kevesebb a zsírtartalom...

Csak nem fogja megmondani, hogy az egyen-
súly miatt... mert amennyivel drágább ma a
kakaó, holnap majd annnyival olcsóbb a kanna-
tej... kinek mi köze hozzá...

— Egészen elfogy így, Vilmácska — tréfált
a szomszéd, aki rendesen hús-félét hozatott tíz-

A székelyudvarhelyi római katolikus egyház- tanács tiltakozása a püspöki vagyon kezelését tárgyaló hirlapi közlemény ellen

Székelyudvarhely. Saját tud.

A római kat. egyháztanács vasárnap népes
gyűlést tartott, amelyen Wenetsek József dr.
egyháztanácsos, egyházmegyei képviselő ismer-
tette azt a cikksorozatot, amelyet a Brassói
Lapok az erdélyi püspöki vagyon kezelése felől
közreadott. Ismertetése végén a következő,
egyhangilag elfogadott határozati javaslatot
terjesztette elő:

„A székelyudvarhelyi római katolikus egy-
házközség tanácsa 1938 évi szeptember hó 25-ik
napján tartott ülésen megütközéssel értesült a
Brassói Lapok című napilap folyó hó 24-iki s
25-iki számában Ruffy Péter aláírással folytató-
lagosan megjelent cikkről, — melyben az erdélyi

„DURA-IDEAL“ AZ ÚJ RÁDIÓELEM.

Hazánk legnagyobb és legelőnyösebben ismert
elemgyára, a DURA MŰVEK R. T. Timisoara,
ismét egy hasznos és kellemes meglepetéssel
szolgál elemfogyasztóinak és a rádiósoknak.
Ezen gyár az elemtechnika legújabb vívmánya-
ként egy újfajta, kivételesen nagy kapacitású
elemet konstruált és hozott piacra, amely tel-
jesítő és raktározó képesség tekintetében min-
den eddig ismert kísérletet jóval felülmúl. Az
új elemek

„DURA-IDEAL“

néven kerültek forgalomba, formájukban vala-
mivel nagyobbak és speciálisan telepes rádiók
részére szolgálnak. Ezen elemek rövid ideje
vannak a piacon, de már is óriási keresletnek
örvendenek. Hogy olvasóinkat ezek kivételesen
nagy teljesítőképességéről tájékoztassuk, meg-
említtjük, hogy kapacitásuk normális igénybe-
vételnél körülbelül 600—800 üzemóra és 20
M. A. megterhelést bírnak el. Kétségen felül
áll, hogy az új típus rádiók részére a leg-
ideálisabb elem, mely körülményre i. t. olva-
sóink figyelmét felhívjuk. A DURA-IDEAL
minden viszonteladónál kapható, technikai fel-
világosítással készséggel rendelkezésre áll az
UZINELE DURA S. A. Timisoara.

római katolikus püspökségnek szigorúan belső
életére tartozó kérdésekkel szenzációt hajszoló
módon foglalkozik és Mailáth Gusztáv Károly
gróf érsek felejtethetetlen püspökünk gazdasági
sáfárkodását s az ennek felülvizsgálata nyomán
támadt állítólagos felelősségrevonást kívánja vi-
lágáig kürtölni. A fenti cikk szerint a kérdéses
felelősségrevonás körül a katolikus papság és
katolikus közvélemény két táborra oszlott volna:
egyfelől az érzelmi szempontokat hangoztató s
az ügyet „méltányossági“ alapon elintézni óhaj-
tók, másfelől a „rideg jogi“ álláspontot hangoz-
tatók csoportjára, mely utóbbi élén dr. Fejér
Gerő székeskáptalani kanonok állana, kinek szá-
jába nagynevű főpásztorunk gazdasági működé-
sét állítólag a nyilvánosság részére szánt s bán-
tón bíráló nyilatkozatot is ad a cikkíró.

„Anélkül, hogy a tendenciózus beállításánál
fogva is hihetetlenül hangzó s az erdélyi római
katolikus egyházmegye papságát és híveit két,
egymással szemben álló táborra osztani kívánó
rosszindulatú sajhóhir érdemi részével foglal-
kozni szándékoznának, a székelyudvarhelyi ró-
mai katolikus egyháztanács, az ősi egyházközség
nevében a mélyen sértett katolikus öntudat ün-
nepélyes tiltakozását kívánja kifejezésre juttatni
a katolikus ügyeinkbe illetéktelen helyről jövő
sértő heavatkozás ellen.

„Elnékel tiltakozunk az ellen, hogy kato-
likus belső ügyeink, melyek csak reánk tartoz-
nak, a nagy nyilvánosság előtt ilyen modorban
tárgyalassanak, még ha a közlések állítólag
katolikus egyházi férfi biztatásából is származ-
nak;

„Leghatározottabban tiltakozunk pedig az el-
len, hogy a katolikus Egyházra tartozó kérdése-
ket szenzációt hajhászó módon az a sajtó tere-
gesse ki, amelyet tőlünk sajátos világszemléleté-
nél fogva egy világ választ el;

„ugyanakkor, apostoli lelki és szentéletű fő-
pásztorunk iránti szeretetünk és soha el nem
muló hálánk érzéseiben megsértve, visszautasít-
juk a cikk bántó kitételét és sértő hangját.

„Tiltakozó szavunkat a magas püspöki ha-
tóság iránti tisztelet és engedelmesség jeléül a
püspöki hivatalnak feltérjesztjük, állásfoglalás
végett más egyházközségekkel is közöljük, szí-
ves közzététel végett pedig a „Magyar Lapok“
szerkesztőségének megküldjük“.

óra —, egy szép napon nem marad magából
semmi!

— Nem olyan veszélyes — intzte el, köz-
hellyel s magában lenézte cseppet: férfi: nem tud
lemondani... Mi vagyunk a hősök — áltatta
vagy vigasztalta magát s a munkája fölé hajolt.
De ahogy felpillantott néha s látta, egészséges
fogaival amaz hogyan harapja a sonkászemlyét,
megint csak az előbbi megjegyzésre kellett gon-
dólnia s ok nélkül bosszankodott magában: pró-
hálnád csak!... ahogy én... már hetedik hete!
... ki se bírnád! s lehetett is benne valami. Fel-
kelt, a fele tejet kiötötte. Lassan, tessék-lássék
kortyolgatta, noha úgy érezte, meg tudná inni
az egészet is, egy hajtásra s amit meghagyott az
üvegben delutánra — mert hiszen tulorázott,
hálaistennek —, elhelyezte a vízvezeték csészéjé-
ben s óvatosan vizet permetezett rá a csapból.

— Meghűti a gyomrát, Vilmácska — figyel-
meztette Sonkászemlyés Tibor teleshájjal. —
Mindig csak ezek a hideg italok... mitől jó az?
Igazán nagyon lefogytál már drágám —,
gömböc-Bözséi is beleszólt, lehet csak irigység-
ből — eddig... nem mondom... de most már
nyugodtan abba hagyhatnád.

Legyint, mint aki ügyet sem vet az egészre,
akárho mondaná: jó, jó, hagyjátok, tudom, mit
cselekszem.

S úgy is volt bizonyára.

— Lyukas a cipóm talpa, fiacskám —, sely-
píti anyja aggódva — Meg kell csináltatni ma-
muská! mert úgy-e, mit felelhetne mást? —
Megint máskor: mióta ez az egy fogam is kitört,
nem bírok rágni itt ni... a jobb oldalon... —
Vállatránt: mért nem megy a fogorvoshoz, ma-
muská? — Hát mehetek, édes fiam? — s megér
mindent, megér a boldog reménység, ami felesli-
lan a kedves öreg szemekben: akár hólyagos,

ócska tükör, ugyis olyanok már. — Mivel rontja
a szemét, mamuska? — Anyja felnéz rá, télike-
virágszin szemében szegyenkezés: — fázós va-
gyok már, gyerelem... valami kacabát eskabál-
nék össze, hogy legyen reggelre, mikor felke-
lek... akkor fázok leginkább... — Ebből a ma-
radékból? Nem ér ez semmit, mamuska! Hát...
nem lesz olyan jó, mint a Matildé, de tán meg-
teszi azért... Mért, a Matildé milyen? — s már
tudja is, mi lesz a vége. — A Matildé? Puha
gyapjuból van, vállhoz simul... Maga kötötte...
én is tudnám... elmagyarázta... husz-huszonkét
deka gyapjufonál kellene csak... — Holnap ve-
gye meg anyám — s előkotorja a pénzt máris —
ne rontsa a szemét ezzel a hulladékkal, ni.

— Igaz —, mondta egy nap, mert okosabbat
nem tudott kitalálni — mából különmunkát kap-
tam. Benn is ebédelek a menzán, olcsón, nem
érdemes hazajönni. Idő, villamos... Rám hát ne
számítson ezután, csak magának főzön ebédet.

Anyja örvend is, nem is és bizalmatlan, mint
minden anya, aki nem tudja egyelőre, mi jó szár-
mazhat valami szokatlan dologból.

— És estére?... vacsorára mit készítek ne-
ked?

Vállatvon.

— Amit szokott —, de nyel egyet, mielőtt
mondaná — kávét... vagy vajaskenyeret... ami
van...

Nem, nem tehet mást, igazán, úgy érzi.
Anyjától nem tagadhat meg semmit és valahon-
nan csak elő kell teremnie a rávalót. „Intelli-
gens ember csak a gyomrán takarékoskodhat“,
meg: „ugyis a karcsu a divat“ — szólamokkal
táplálkoznak most, de hamar rájön, a szőlam
mindenre jó, éppen csak éhségesillapítóknak nem.
Fütyül a gyomor a szólamokra.

— Mi volt az ebéd máma? — anyja megkérdi

Chamberlain rádióüzenete a világbirodalom népeihöz

(Tudósításunk folytatása az 1-es oldalról.)

Ez még nem jelenti azt, hogy mi elhatároztuk a háborút, vagy hogy a háború közvetlen küszöbön áll. Bármennyire rokonszenvezünk is egy kis nemzettel, ha azzal szemben áll egy nagy és hatalmas szomszéd, nem vállalkozhatunk minden körülmények között arra, hogy háboruba rántsuk az egész brit birodalmat, csupán az ő kedvükért.

Ha harcászallunk, nagyobb érdekekért tesszük azt. Békeszerető ember vagyok. Irtózom a nemzetközi összeveszéstől. De nem érzek egyebet azokkal, akik erőszakkal akarják a világot leigáznani. Hiszen egy leigázott népnek nem is lehetne jobbé élnie. A háború borzalmas dolog. Meg kell fontolni, mielőtt a háború útjára lépünk. Tisztában kell lenni azzal, hogy milyen célok lebegnek előttünk.

— Arra kérem önöket, várják be a legnyugodtabban a legközelebbi néhány nap eseményeit. De addig, míg a háború meg nem kezdődött, remény van arra, hogy azt meg lehet akadályozni. És önök legyenek meggyő-

Női szervezet hadi segédszolgálatra és a flotta mozgósítása Angliában

Londonból jelentik: A hadügyminisztérium közlése szerint női szervezetet állítanak fel, mely kétezer tisztból és 23 ezer rendes tagból áll és hivatalos címe: Territoriális segédszolgálat lesz. A tagok tehergépkocsivezetői, titkárnői, szakácsnői, küldőnői, stb. szolgálatot fognak ellátni. Korhatár 18—43, illetve helyi szolgálatban 18—50 év. A tisztek határozatlan időre, a rendes tagok négy évi szolgálatra kötelezik magukat.

Londonból jelentik: A tengernagy hivatal közli, hogy óvintézkedésként indítatva érzi magát a flotta mozgósítására. Az utasításokat szeptember 28-án teszik közzé, közvetlenül a király felhívása után, mely zászló alá rendeli a tengerészeti tartalékosokat. A közlés szerint a brit szigeteknek mindazok a férfi lakosai, akik a királyi flotta b. osztályához tartoznak, kötelesek szeptember 28-án reggel állomáshelyükön minden egyéni behívás megvárása nélkül

mindennap s kapásból mesél valami kitalált ételsort.

Az öregasszony elfintorítja az arcát s megrázkódik.

— Nem valami jól főzhetnek azon a ti menzátokon! — és dohog. — Lelkiismeretlenség! Azért a sok drága pénzért! Azóta vagy ilyen sovány, jól látom! a gazdasszony ottan?

— Szöröntsés Lajosné — mondja szórakozottan és elcsigázottan, éppen csak, hogy mondjon valamit és megszüntesse a kérdezősködést. De kivallatás alatt sem tudná megmondani, mért hivatkozott Szöröntsésnére, mikor hiszen Lajosnak, a Szerencsétlennek nincs is felesége. Vagy csak, mert ő foglalkozik az uzsonabeszerezéssel? Mindegy most már.

Aznap éppen kakaó volt snoon — páratlan nap — s a folyosóról lármá szüremlett ideig. Méltatlankodás s a Busképű hangos védekezése. A kollégák mulatnak, hogy Lajos megint megkapta a magáét, szokása szerint bizonyosan elcserelte valakinek az uzsonnáját.

Sonkás Tibor berobban, dül a nevetéstől.

— Még ilyet! Szegény Lajos! Valaki bolondot csinált belőle! Egy idős hölgy van odakünn és valami menzát követel a feleségén.

— Menzát? A feleségén? — mindnyájan hahotázta —, még ilyet! A Lajos feleségén? És hogy itt a menzán gazdasszony a Lajos felesége? Mióta van itt menza? És hogy rossz a koszt? Remek!

— Sőt ha nem adnak jobbat, feljelenti őket, már mint Lajost és feleségét az igazgatóságnál.

— Ezt meg kell nézni! — s tódulnak kifelé. Sápadtan tartóztatná őket: ne, ne; maradjanak, kérem, sejttem, miről van szó, — de csak nem engedik el a szenzációt ebben a savanyu világban?

És hát — nyelni kellett most már a békát.

MINDEN MOZDOLATRA FÁJDALMASAN FELNYÖGÖTT

Az Urodonal energikus hatása megszünteti a fájdalmakat.

Már nem jutott eszembe, hogy már az első napon használjam az Önök nagyszerű Urodonal-t. Úgy nekünk: Cigarette uszó, Ez megakadályozta volna borzalmas reumatikus fájdalmaimat, amelyek több mint 3 héten át kínozták mindkét vállamat és derekamat. Már az első pillanatban, ahogy ezt az első rendű szert használatba vettem, határozott javulást éreztem és rövid időn belül teljesen kigyógyultam, véglegesen megszabadultam fájdalmaimtól.

URODONAL

A LEGJOBB REUMA ELLENI SZER
Hírreves orvosok ajánlják és a tudományos és orvosi akadémiaikon számos értekezlet foglalkozott kitűnő hatásával.

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY MEGBIZHATÓ MARKA

zódve arról, hogy én ezért fogok küzdeni az utolsó pillanatig. Jó éjszakát kívánok mindnyájuknak!

jelentkezni. Tisztek, műszerészek és egyéb tartalékosok várják be az egyéni behívókat.

Rendkívüli minisztertanács Londonban

Londonból jelentik: Az angol kormány kedden este fél 10 órakor váratlanul tanácskozássra ült össze. A minisztertanács 11 óra után ért véget. A minisztertanács a Wilson által Londonba hozott német választ tanulmányozta.

A londoni tőzsde hire: Hitler két héttel meghosszabbította az átcsatolási határidőt

Berlini cáfolat: a német kormány ragaszkodik az október elseji határidőhöz

Londonból jelentik: A londoni tőzsdén kedden délután ismeretlen forrásból az a hír

Horace Wilson, Chamberlain bizalmasa, ugyanis, miután kedden délelőtt még egy látogatást tett Hitler kancellárnál, repülőgépen visszatért Londonba és magával vitte a birodalmi vezér és kancellár választ Chamberlain személyes üzenetére.

A kormány a válasz áttanulmányozása után közölte a tengernagy hivattal, hogy a flottát óvintézkedésként mozgósítják. Mihelyst a király aláírja a mozgósítási parancsot, nyilvánosságra hozzák a tartalékosok behívását.

Légvédelmi ütegeket állítottak fel Londonban

Londonból jelentik: A főváros különböző pontjain a keddi esti mozgósítás után a territoriális hadsereg egységei több légvédelmi üteget állítottak fel.

terjedt el, hogy Hitler két héttel meghosszabbította az október elseji határidőt a szudéta területek átcsatolására. Bár a hírt semmiféle illetékes forrásból nem erősítették meg, a tőzsde hangulata egycsapásra megváltozott és a zárlat határozottan barátságos alaphangulat mellett ment végbe.

Berlinből jelentik: Beavatott berlini politikai körökben alaptalannak mondják azokat a párizsi és londoni ellenvetéseket, hogy a német ultimátum október elseji határideje igen rövid ahhoz, hogy a szudéta-német területek átadását végre lehessen hajtani. Németország — úgy mond — nem hajlandó várni, mert nagyon keserves tapasztalatokat szerzett már a Benes-féle ígéretekkel. A német kormány ragaszkodik ahhoz, hogy a szudéta-német föld átcsatolása október elsején megtörténjen. A határidőt egyetlen nappal sem lehet meghosszabbítani.

Cáfolják a német és olasz mozgósításról szóló híreket

Berlinből jelentik: Egy külföldi hírszolgálati ügynökség jelentette, hogy Németország szerdán délután 2 órakor mozgósít, ha Prága addig nem járul hozzá a német követelésekhez. Tájékozott körök a jelentést tévesnek mondják. A Német Távirati Iroda római jelentése szerint egy amerikai hírszolgálati irodának külföldön elterjesztett híresztelését, mely szerint Olaszország elrendelte az általános mozgósítást, mértékadó olasz körök hamis jelentésként visszautasítják.

Németalföld erősíti határait

Hágából jelentik: A németalföldi kormány elrendelte, hogy a határon a németalföldi patokat erősítsék meg.

A cseh kormány jegyzéke a nyugati nagy demokráciák támogatását kéri Hitler követeléseivel szemben

Allamtanács a prágai Hradzsiban a kormánypartok részvételével

Londonból jelentik: Az a jegyzék, amelyet Masaryk követ vasárnap nyújtott át kormánya nevében lord Halifax külügyminiszternek, kijelenti, hogy Hitler kívánságai mostani formájukban teljesen elfogadhatatlanok. A cseh kormány kényszerű kötelességének érzi, hogy ezekkel az újabb és kegyetlen követelésekkel szemben a legnagyobb ellenállást tanúsítsa. Csehszlovákia számít a nyugati nagy demokráciák támogatására.

Drezdából jelentik: A *Dresdener Nachrichten* prágai jelentése szerint közvetlenül Hitler hétfő esti beszéde után a Hradzsiban tanácskozás ült össze és az még kedden is folytatta megbeszéléseit. A lap szerint a szovjet Benesnek azt tanácsolta, hogy utazzék repülőgépen Londonba és személyesen lépjen érintkezésbe az angol államférfiakkal. Moszkva mindent megtesz, hogy támogassa Benes ellenállását.

Prágából jelentik: A keddi cseh államtanács értekezletén résztvettek a koalíciós pár-

tok vezetői s a koalíciós pártok bizottságának tagjai is. A cseh távirati iroda szerint a minisztertanács valamennyi szónegyre került kérdésben egyhangú döntéseket hozott.

Csehországi intézkedések a benzincorvasztás korlátozására, s a 17-60 évesek államvédelmi szolgálatára

Prágából jelentik: Szerdán reggel Prágában rendelet jelent meg, mely a személygépkocsik maximális napi fogyasztását 5 liter benzinnel állapítja meg azzal, hogy az üzemanyag legfeljebb négy nappal vásárolható meg előre. Központi cenzura-bizottságot létesítettek, mely a sajtótáviratokat is ellenőrzi. A védelmi intézkedések folytán a 17-60 éves férfiak és nők egyaránt kötelesek államvédelmi szolgálatra. A kórházak igénybevehetők. A prágai német egyetem klinikáját már igénybevételek. Igénybevehetők a polgári közlekedési eszközök is.

Roosevelt újabb távirattal kéri Hitlert, hogy folytassa a tárgyalásokat

Borah amerikai szenátor Hitler követeléseire érdekében felhívást írt Angliához

Washingtonból jelentik: Szerdán, hajnali négy órakor Roosevelt újabb táviratot intézett Hitlerhez. Ez a távirat felelet a kancellár válaszára, melyben Hitler kijelentette, hogy méltányolja az amerikai elnök jószándékait és ő maga is osztja Roosevelt véleményét egy európai háború kiszámíthatatlan következményei tekintetében.

Roosevelt újabb békeüzenetében arra kéri Hitlert, ne vitázzanak a népek hiába a multak felett, hanem folytassák a tárgyalásokat. Azt javasolja a továbbiakban, hogy hívjanak össze értekezletet az érdekeltek bevonásával. A szót azzal végződik, hogy a világ mostani és jövőbeli sorsa forog kockán.

Másik washingtoni jelentés szerint Borah szenátor felhívást intézett Angliához és ebben kijelenti, hogy nézete szerint Hitler követelése teljesen észszerűek. Nincs oka ellenezni a világnak, hogy a csehszlovákiai kisebbségek követeléseit teljesítsék.

A cseh-lengyel-magyar viszony alakulásai

Varsóból jelentik: Beck lengyel külügyminiszter kedden az angol és francia nagykövet látogatását fogadta. A helyettes külügyminiszterrel viszont a német és olasz nagykövet tett látogatást.

Varsóból jelentik: A lengyel rádió közleménye szerint a lengyelkormány választát a cseh kormány jegyzékére kedden este repülőgépen Prágába küldték. A lengyel válasz állítólag határozott tervet tartalmaz a lengyel kérdés területi megoldása tekintetében. Wolff, a csehszlovákiai lengyel kisebbség vezére, keddi este rádiófelhívást intézett a lakossághoz. Ebben megállapítja, hogy a lengyel kisebbség helyzete állandóan rosszabbodik. A Csehszlovákiában élő népcsoportok valamennyien belátják, hogy szenvedéseiknek végetvető egyedüli út a cseh államtól való azonnali megszabadulás lehet.

Varsóból jelentik: A lengyel sajtó jelentése szerint Reger Vitholdot, a tescheni lengyel cserkészszövetség parancsnokát menekülés közben a cseh katonák agyonlőtték. A cserkészparancsnok egy nagyobb cserkészcsapattal Lengyelországba akart menekülni, a cseh katonák pedig gépfegyverrel lőtték a menekülőkre. A cserkészparancsnokon kívül többen elesetek.

Budapestről jelent az M. T. I. Illetékes

Hodza-féle menzieségi statutum rendelkezéseit akarja most felhasználni. Ha ez igaz, akkor a tárgyalások teljesen feleslegesek, mert minden ilyen javaslat elfogadhatatlan volna.

Varsóból jelentik: Az a hír, hogy a cseh kormány a magyar lakosságnak a Hodza-féle nemzetiségi szabályzatot ajánlja elfogadásra, mégpedig a cseh köztársaság keretein belül, lengyel politikai körökben általános megdöbbenést keltett. Varsóban ezt a hírt először teljesen valószínűtlennek tartották. A cseh kormánynak ez az ötlete — mondják a körökben, — husz évvel elkésztett és ha Prága ezzel akar előállni, arra mutat, hogy a cseh kormány teljességgel nem érti meg a mai helyzetet.

Flandin volt miniszterelnök vezette a francia jobboldali és középpártok a háborús politika ellen fordulásnak

Párizsból jelentik: A francia jobboldali ellenzék, élén Flandin volt miniszterelnökkel, erőlyesen tiltakozik az ellen, hogy a kormány a mai helyzetben a képviselőház meghallgatása nélkül döntson az ország sorsáról és a törvényhozást befejezett tények elé állítsa. A kisebb parlamenti pártok Flandin kezdeményezésére elhatározták, hogy szerdán együttes értekezletet tartanak. A demokrata pártszövetség máris óvatást emelt az ellen, hogy a kormány a szocialisták és kommunisták által kívánt politikát magáévá tegye, mert így az ország háborúba sodródna. A „Liberté” nyilatkozatot kért Flandintól, aki ezeket mondta:

— Majd a képviselőház szövegében fejem ki véleményemet.

A „Liberté” hozzáteszi, hogy Flandin a parlament előtt a legerélyesebb formában lép majd fel a becsületes béke érdekében.

A Csehszlovákiával rokonszenvező és vele összeköttetésben álló párizsi lapok ezzel szemben nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy a francia közvéleményt Prága ügyének megnyerjék.

Október elsejére összehívták a Fasiszta Nagytanácsot

Az olasz sajtó kérde, hogy kik ellen irányulnak az angol katonai intézkedések?

Rómából jelentik: A Fasiszta Nagytanácsot október elsejére összehívták. Ugyanarra az éjszakára, amikor a Prágához intézett német ultimátum határideje lejár. Rómában ezzel kapcsolatban megállapítják, hogy a Fasiszta Nagytanácsnak ilyenformában módjában fog állani a nemzetközi helyzetnek megfelelően azonnali állástfoglalni és meghozni a szükséges intézkedéseket.

Rómából jelentik: Az olasz közvélemény nyugodtan szemléli a politikai eseményeket, de a legnagyobb figyelemmel kíséri azokat. A „Giornale d'Italia” azt írja Gajda főszerkesztő, hogy a réke napjai meg vannak számítva. A béke érdekében megindult komoly akciók visszattek erejükkel és a tározottságukból. Mussolini beszédeiben a béke és a gazdaság nevében szólott és azt, ezt a felhívást nem fogadja meg, orvosi felelősséget vállal magára a történelem előtt. Az a béke, amelyet Roosevelt ajánl, nem alkalmazkodik a változott viszonyokhoz, hanem általánosít a helytelen alapokra helyezkedik.

Megemlíti a cikk az angol katonai intézkedéseket és fölteszi a kérdést, vajon kik ellen irányulnak ezek az intézkedések?

A „Tribuna” a franciaországi katonai intézkedéseket teszi szóvá és azokat a legnagyobb

mértékben feltűnőknek mondja. Ugyanakkor, mikor Hitler újólag sérthetetlennek és változhatatlannak mondotta a francia-német határt, a franciák kiüritik Straßburgot és Metzét. Felmerül a kérdés: ki keresi a nemzetközi vizályt?

Azerdéli ifjúság foglalkoztatása

Bucurestiből jelentik: Az erdélyi egyetemi ifjúságról van szó, amely néhány napon belül a kolozsvári egyetem laboratóriumaiban és előadói termelében elfoglalja helyét.

Az egyetemi évet lényegesen más körülmények között és gyökeresen eltűt légkörben nyitják meg, amely semmiben sem hasonlít ahhoz, ami az elműt években volt. Armand Calinescu helyggy és nemzetnevelésügyi miniszter ugy külsőleg, mint szellemileg megváltoztatta az iskolákat, valamint a tanítás módszereit is. Kétség-telenül a leglényegesebb reform az egyetemi élet új szabályozása, ugy hogy Erdély fővárosában ez évben az ifjúság hettőzött erővel indul neki az egyetemi évek. Természetes tehát, hogy egy ilyen változás során a fiatalság foglalkoztatása is új módszerek szerint történik. Bizonyosodott már az, hogy a fiatalság nem saját hibájából kalandozott el helytelen utakon, hanem a közélet erkölcsének hatása alatt. Most már azonban a diákság visszatér a könyvhöz, a tanulás szenvedélyéhez és belehelyezkedik a legfelsőbb iskolázatás tudományos és erkölcsi fejelemébe. Ebben az évben szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánul meg a kolozsvári egyetem négy fakultása iránt, különösképpen pedig a praktikus tanulmányok felé tekintenek nagy várakozással. Egy újjaszerző folyamatnak vagyunk tanui, amely érezteti hatását az egész erdélyi életben. Az egyetemi katedra többé nem szinekura, hanem magas erkölcsi és hivatásbeli kötelesség.

Ezeknek az új elveknek a segítségével az ifjúság visszatér a könyv tiszteletéhez és a tudomány csodálatához. Erről az utról többé le nem térítheti senki, mert szerencsére intézményeinkben is meghalt már a szükségtelen és fölösleges forrongás.

Possonyi László:

Üldözni fognak titeket

Egy francia fiatalember és egy orosz orosz szony szerelme: ez a témája Possonyi László könyvének. De nem a megszokott szerelmi történetről van itt szó: két világ, keresztény Európa és pogány Szovjet ütköznek össze ebben a tragikus vonalomban, hagyományok valnak értelmetlenekké és jelszavak céltalannakka, hogy ebből a megdöbbenő összeomlásból, a szenvedésnek ebből a fenékellen éjszakaijából a megtisztulásra éretten kerüljön ki a két szerencsétlen ember.

Révai kérdés. Ara szép vászonkötésben 302 -

Kézdiszentléleken 1200 köbméter földet ástak a székely műkedvelők, hogy előadhassák a Jézusfaragó embert

Tökéletes siker

Kézdivásárhely, saját tudósítás.

A múlt héten vonaton utaztam s ott hallottam először emlegetni, hogy a kézdiszentlélek-kiek valami színlelőadásra készülődnek.

— Olyan újfajta, szabadtéri előadás lesz...

— Micsoda, — horkant fel hirtelen egy utazóforma úriemberféle a tulsó padszakasz végén.

— Szentléleken még műkedvelők is vannak?

— Note, hogy csudálkozik rajta az úr, — vágott vissza érzékenyen a konferansz is, aki történetesen szentléleki volt s egy perc alatt úgy kibeszélték magukat az urformával, hogy az egész kocsi két táborra szakadt.

Az egyik táborban volt az utazó s még egy bellér forma, a másik táborban pedig vagy nyolcan voltak a szürkeharisnyások s két fehére, akik a legjobban bírták az iramot szóval és rögtön azon kezdtek, hogy:

— Az úr, ha kötelekhetnek van, jöjjen Szentlélekre s ott kibeszélheti magát.

— Hát? Szentléleken? Hiszen éppen azért csodálkoztam s nem hiszem a színdarabot se, mert maguknál csak verekedni tudnak. A tavaly olvastam valamelyik lapban, hogy ott minden évben van egy-két bicskázás, egy-két haláleset, hát én félnék abba a faluba színdarabnézni menni. S aztán mit adnak elé? Biztosan valami operett? Mágus Miska, vagy Piros bugyellár, valami ilyen jó temperamentumos darab kell oda, hogy jól lehessen benne kiabálni, énekelni, táncolni...

— No, no, azon mi rég túlvagyunk uram. — szólalt meg újból az első, aki a beszédet kezdte és most már minden indulat nélkül, de büszkén mondta:

— A Jézusfaragó embert adjuk elő... A Nyíró úr színdarabját.

— Hahaha! Nohát, ne haragudjanak, de ez már mégis nagy bátorság még Szentlélektől is. A Jézusfaragó... ember... Emberek... En még a hívalásos színészeknek is nehéznék találtam...

Ahol dalárdákkal, műkedvelőelőadással fékezik az ősi virtust

Hát nem akarom egészen leírni ezt a vitát. Csak izelítőképpen említettem meg s most, utólag bevallom, hogy bár a vitában a szürkeharisnyások álláspontján voltam, bizony én is csodálkoztam egy kicsit a szentlélekek merészségén, ami a Jézusfaragó ember szabadtéri előadását illeti s a napokban, mikor találkoztam a főrendezővel: Szakács Antal kántortartóval, le akartam beszélni.

— Kántor úr, nem jobb lenne tavaszra hagyni ezt az előadást?

— Nem, nem kérem... Sehogy se hagyjuk el.

— Hideg van már, nem lesz közönség.

— Mindegy. Az embereim fel vannak készülve. Ha most nem adatom elő, elveszett minden bizalmuk. Lesz, ami lesz...

Szeretem az ilyen határozott embereket és hittem Szakács Antalnak. Elvégre ez az ember már megpróbált és le tudott gyúrni hasonló nehézségeket. Dalárdát alakított, résztvett a különböző versenyeken és sikerrel fékezi meg a híres, indulatos, virtuosus fiatalságot.

— Viszontlátásra vasárnap.

— Ott leszek. — ígértem meg és egy nagyördőszekérre felpakkolva vagy 15 hozzám hasonló kíváncsit, vasárnap este 7-re megérkezünk a Perkő alá.

A Perkő egy hegyecske. Lehet vagy 700 méterre a tenger színe fölött olyan szép vörös-

fenyők, sziklás, vízmosásos oldalak vannak rajta, hogy tényleg csábítóan alkalmas szabadtéri színpadnak.

Csak... Nincs egy síma hely, nincs nézőtér. Azaz, hogy nem volt. De csináltak.

Nézőteret ástak, villanyt vezettek a szabadtéri színpadhoz

Csekély 1200 köbméter földet és követ bányásztak ki előbb a szentléleki műkedvelők, összesen 800 napszámnyi áldozattal, hogy előadhassák a „Nyíró úr” darabját. A színpad előtt most kb. 40 méter széles, 50 méter hosszú, szépen, padokkal elrendezett nézőtér várja az érdeklődőket, akik a megye különböző részeiből szépszámmal érkeznek csodalátni.

Nem csúfság. Csoda lesz itt, ez már az előkészületekből látszik. A sötét, erdei utat villany világítja meg, a színpad előtt rendes fényező felszerelések mellett kapcsolásra várnak a műszaki emberek, a hegyoldalra itt-ott felvillan a fehér harisnya, a fehér blúz és áhítatos csend lesz, amikor az első fénykéve bevilágítja a színpadszerű emelkedett helyet.

A székely harisnyások Jézusfaragó embere

Gyönyörű székely erdő. Igazi, mesterkétlen. Az egyik oldal csupa szikla, a másik, lankás oldalon, szinte belebújva a sárguló avar közé, kicsi rácsos kerítéssel körülvéve, fenyőfákna támaszkodik az Ajnódi Ferenc háza, műterme, melynek küszöbén foszlott városi ruhácskákban csárdást tanul szökődőve a két ajnódi gyermek.

S köröskörül, szájátva, elbűvölve, mintegy álom lenyűgöző hatalmától elkábítva ül és áll vagy kétezer ember, akik hittek, vagy csak kíváncsiskodtak s most még csak pisszenni se tudnak.

Amíg láttam, azt hittem, hogy végig le tudom írni. Most érzem, hogy erre nem elég egy riport. Így csak ízelítőt adok.

Ajnódi szerepét a főrendező és az egész mozgalom lelke: Szakács Antal játszta. Udó Márton, a 75 éves Kovács János volt, aki eddig soha

színpadon nem játszott s aki most, három hónapig nem borotválkozott, mert úgy akarta, hogy neki szép, hófehér szakállá legyen; Eltes Dávid: Marthy Imre, Ajnódiné: Szurd Jánosné, Eltesné: Vizi Vilma, Artó Mihály: Fazakas János, plébános: Szurd János, Úli János: Horváth István, Juce Ignác: Molnár Gyula; Incéné: Gergely Bözsi, Károly: Bartos László, Alózi: Mészáros Miklós, Dénes Jóska: Szász József, Andorás: Abri Mózes, Nőrinc, a követ: Kanabé Vince, Regina: Dézsi Irma, Amáli: Kovács Ágota, Ferencke: Szurd Buba, Kicsi András: Szurd Ottila, Kicsi Jóska: Abri Sanyi, Egyházi: Jakab András, Egy asszony: Szász Áci és látogató legény: Bartos László volt.

A két főszereplőt kivéve, egytől-egyig falusi leányok, legények, emberek. Igazi, természetes egyszerűségükben.

De éppen ez volt a nagyszerű és éppen ez adta azt a zamatot, mintha Nyíró József pont innen Szentlélekről írta volna a Jézusfaragó embert.

Ezek az emberek átéltek a valóságban is ezt a szerepet. Ezek az emberek valóságban vágták az erdőt, búcsúztatták, siratták, ravatalozták Eltes Dávidot. Ezek a legények a valódi ruhájukat viselték, a valódi szívüket öntötték ki ebben a színdarabban és egyetlen pillanatig sem nekem, sem másoknak nem volt az az érzésünk, mintha színdarabot néznénk. Láttuk a valóságot, láttuk és átéltek, mert hamisítatlan volt szöveg és szereplők szempontjából egyaránt.

Mindenkinél nagyobb előadóművész a székely

Mélyen tisztelt olvasó! Ne higgye, hogy a szokásos műkedvelő bíráló hangja ez. Amiót írtam, csak kicsi része a gyönyörűségnek, amiben részem volt. Talán most, életemben legelőször láttam, hogy testhezálló szerepben, mindenkinél nagyobb előadóművész a székely.

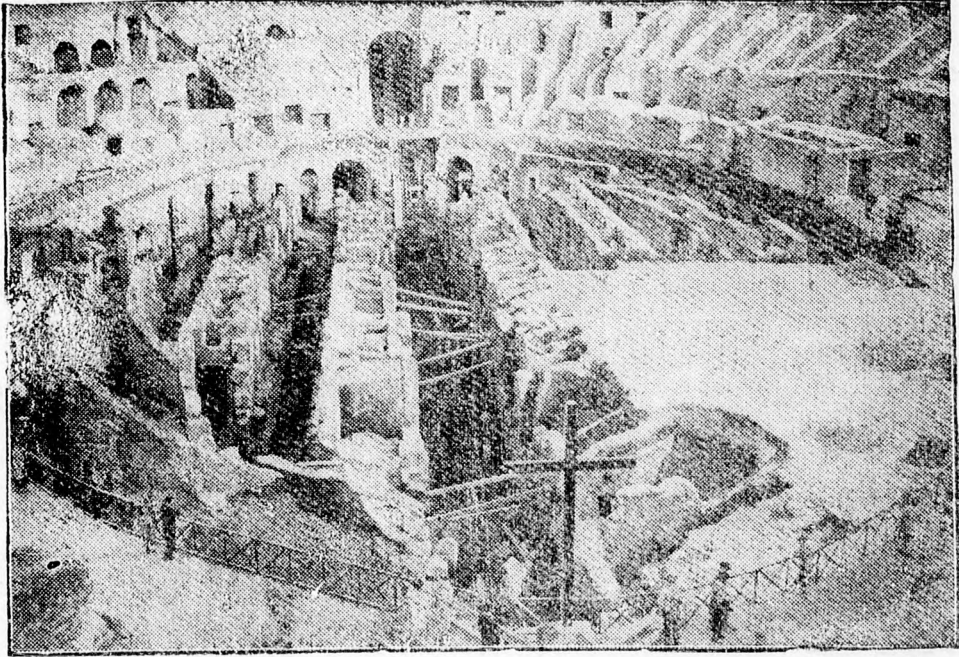
De ha nem hinné el — fáradjon jövő vasárnap Szentlélekre. Nézze meg. Igazán többet ér, mint egy futballmérkőzés s talán közelebb is van, mint egyik-másik kupadöntő, melyet meg szokott nézni. S ha úgy találja, hogy nem írtam igazat, állom az útiköltséget.

Igen. Merem mondani, írni és hirdetni, Nyíró József Jézusfaragó embere a legtökéletesebben Kézdiszentléleken valósult meg.

S ezen merész állításmat bizonyonnyal igazolná a szerző is, aki sehol se lenne nagyobb szeretettel fogadott vendég, sőt édes testvér, — mint Szentléleken, ahol nem csak bicskázni, virtuskodni, hanem alkotni is tudnak.

Hogy aztán milyen nehéz az út a virtustól az alkotó munkáig, arra még visszatérek. Mert hiszem, látom, hogy Szentlélek bevonult az erdélyi szabadtéri színjátszás történelmébe s a Perkő alatt sziklába vajt, biztos otthont kapott a magyar műkedvelő népszínészet.

Földi István.

A római Colosseum, ahol most ásásokat végeznek s feltárják a Colosseum mélyén rejtőző folyosókat

Halálharmat és társai

Már ezernél több harcigáz van készületben a vegyészek laboratóriumaiiban

Az ember, ha az volt a célja, hogy embertársát elpusztítsa, mindig nagyon találékonyak bizonyult. Természetes tehát, hogy az ilyen célokra föltöbb alkalmasnak mutatózó fojtó és mérgező gázok, füstök alkalmazására már régi korokban is sok esetet ismerünk. Vannak rá adataink, hogy már a görögök, a rómaiak füsttel, porral harcoltak az ellenség ellen. A középkorból számos recept és eljárás maradt fenn ilyen mérgező és bűzös gázok készítésére, többek közt a nagy polihisztor, Leonardo da Vinci is foglalkozott ezzel a kérdéssel. A XIX. században már találkozunk a céltudatos gázháború kezdetleges formáival is. Mindezek a kísérletezések azonban a vegyipar és a haditechnika kezdetlegessége folytán csak elszórt és nem nagy eredményű jelenségek voltak.

De jött a világháború. Ki kezdte a gázháborút, a németek, a franciák, nem tudjuk. Mind egyik a másikat okolja. De ez nem is fontos. Megkezdtek és kifejlesztették. Kétségtelen, hogy

fejlett vegyiparuknál fogva a németek vezettek a maguk alaposságával ebben a borzasztó fegyvernemben is. Ettől fogva mindkét fél teljes erővel ennek az eredményes fegyvernemnek minél hathatósabb kifejlesztésére törekedett. Sajnos, eredménnyel! Ezzel szemben éppen olyan tempóban sikerült megszerkeszteni és tökéletesíteni a védelmi berendezéseket is, úgyhogy bármennyire hihetetlenül hangzik is, annál megnyugtatóbb, hogy harci gázok által okozott veszteségek aránylagosan is lényegesen kisebbek, mint a robbanó anyagok által beállott veszteségek, utóbbiak körülbelül egytizede.

A világháború végén kb. 60 féle harcigázt ismertek és használtak, ma a számuk ezren felül van. Azonban szakértők egybehangzó véleménye szerint, lényegében ezek csak a világháborúban eredménnyel használt harcigázok variációi és újabbakat még nem sikerült — egyelőre — kiagyalni.

A gáz — füst vagy köd

Mindenek előtt megállapíthatjuk, hogy a gáz elnevezése a harcigázok legnagyobb részénél helytelen. Gáz alatt mindig légnemű halmazállapotú anyagot értünk, már pedig a harcigázok többsége vagy folyadék, vagy szilárd anyag, amelyek a levegőben olyan finoman vannak elporlasztva (ugynevezett aerosolok), hogy szabad szemmel nem is láthatók. Voltaképpen inkább ködről, vagy füstől beszélhetünk, azonban a gáz elnevezés annyira közhasználtá vált, hogy félreértés elkerülése céljából a hadi technikában is ezt a nevet tartották meg.

Harcigázok alatt értjük tehát mindazon szilárd, cseppfolyós és gáznemű anyagokat, amelyek a levegőben finoman elosztva, az emberi szervezetre károsan hatnak, ezáltal annak munkaképességét megbénítják. Természetesen, ilyen anyag rengeteg van, azonban a harcigázoknak bizonyos elengedhetetlen tulajdonságokkal kell bírni, hogy a célnak megfeleljenek. P. o. igen kis mennyiségben is hatékonyak és a levegőnél nehezebbek legyenek, talajhoz jól tapadjanak és ne legyenek igen könnyen illóak; a légköri vegyhatásoknak ellentálljanak.

Ami a gázok felosztását illeti, nagyon sokféle szempontból lehet osztályozni ezeket. Pl. vegyi, katonai, élettani hatás szempontjából. stb. Ezek a következők:

I. Ingerlő gázok. a) Arzénmentes (könyvezetű, vagy fehérkeresztes) gázok. b) Arzén tartalmú (kékkeresztes gázok.)

II. Mérgező gázok. a) Tulajdonképpen mérgező gázok. b) Fojtó (zöldkeresztes) gázok.

III. Maró vagy hólyaghúzó (sárgakeresztes) gázok.

Ingerlő gázok

Az első csoportnál a hatás azonnal fellép és főleg erős könnyeztetésben nyilvánul. Inkább kellemetlenek, mint életveszélyesek. Ma már csak gázálcok kipróbálására használják ezeket. Jó álc (sőt egy jól záró szemüveg is) tökéletesen véd ellenük. Ide tartoznak: brómacetón, xylol-bromid, chloracetofenon, utóbbi fehér kristályos anyag, a többi könnyen illó folyadék. Mint harcigázok ma már nem igen jönnek tekintetbe, inkább csak rendőri célokra használják.

Az arzén tartalmú gázok legnagyobb része igen nehezen párolog, kristályos, szilárd anyag, amelyeket igen magas hőfokra való hevítéssel (rendesen robbantás útján) porlasztanak szét, ezek az ultramikroszkópius részecskék, mint láthatatlan füst lebegnek a légben.

A kékkeresztes gázok élettani hatása az orrban, torokban, szemeken mutatkozik. A nyálkahártyák bőségesen termelnek váladékot, erős köhögési és tüsszögési inger okoznak, amihez azután émelygés, hányinger és jellemzően erős félelemérzet járul, ami azután elviselhetetlen halálfélelemmé erősödik. Ingerlő hatása is

igen erős, már egészen csekély mennyiségek is nagyon erős izgató hatást idéznek elő. Ebben a csoportba tartoznak az ú. n. Clarkok: Clark I., difenil arsenchlorid, Clark II., difenilarsencianid, továbbá az Adamsit, difenilarsenaminchlorid.

A kékkeresztes gázok erősen izgató hatásuk ellenére sem tartoznak a haláltokozó gázok közé. A világháborúban közvetlen ezektől halott nem igen volt. A hatásuk abban nyilvánul, hogy keresztül hatolnak a közönséges gázálcreszűrőkön és elviselhetetlen könnyezést stb. okozva, a gázálc levételére kényszerítik az embert, amikor is a mérgező és fojtó gázok elintézik a többit. Természetesen ezek ellen is megvan a biztos védekezés: a mai gázálcok külön füstszűrővel vannak ellátva.

Mérgező gázok

Ebben a csoportba azok a gázok tartoznak, amelyek vérmérgek, tehát az emberi szervezetet a vérkeringésbe jutva, bénítják meg. Igen csekély mennyiségben is halálosak. Ide tartoznak: A kéksav és széngáz. A kéksav alacsony forráspontú, igen könnyen illó folyadék, minimális mennyisége is — az emberi szervezethez jutva — halált okoz. Mérgező hatását a vörös vérszálak fejtik ki, a központi idegcentrumot bénítja meg. Szerencsére, ez a borzalmas mérgező anyag erősen illékony, hogy mint harcigáz nem is vált be. Megfelelő gázbetét biztosan véd ellene.

A széngáz szomorúan ismeretes mérgező gáz, a cselédtrágédiák állandó szereplője. Ugyancsak erős vérmérgező, a vér-hemoglobinnal könnyen vegyül s így az oxigént elvonva a szervezetből, a sejtek megfulladását idézi elő. Mint harcigáz, illékonyasága miatt, terepen nem veszélyes, csak zárt helyen. A gázálcokban csak egész különleges betét köti meg egy bizonyos ideig.

A hadi vegyészeknek erősen óhajtott célja ezt a két erős mérget oly alakban előállítani, amelyik nem illan el gyorsan, hanem huzamos ideig megmarad a terepen. Állítólag az oroszoknak lennének már ilyen vegyületei; reméljük, hogy nem igaz.

Fojtó gázok

Ebben a csoportba tartoznak a legtöbbet használt és legtöbb halált okozott híres zöldkeresztes harcigázok, a chlorgáz, a phosgen, a peranyag és a chlorpikrin. A fojtó harcigázok mindegyike mint a neve is mutatja, a légzőszerveken

Legújabb könyvek:

Tóth Tihamer: Üdvözlég Oltárszentség . . . 223 lei
Gerey Jolán: Ha tudnád 90 "
Schmidt: A megváltás szolgál 162 "

okoz súlyos elváltozásokat. Ingerlő hatásuk csekély, csak 4-6 óra múlva mutatkozik, amikor már az egész szervezetet átjárták és romboló hatásukat elvégezték. Allattomos, igen erős mérgek, a fosgen még a növényvilágot is elpusztítja. Élettani hatásuk abban nyilvánul, hogy a tüdő szöveteit felmarva, annak működését megbénítja, légszomj, majd tüdővízenyő lép fel és a mérgezett megfullad, szószerint a saját vérében.

Szolgáljon megnyugtatóul, hogy a gázálcok valamennyi fojtógáz ellen tökéletes védelmet nyújtanak.

Maró vagy hólyaghúzó gázok

Ebbe a csoportba tartoznak azok az anyagok, amelyek folyadékalakban a bőrfelületet, gőzalakban pedig a légzőszerveket is megtámadják, tehát ami a sokoldalú pusztító hatást illeti, tökéleteseknek mondhatók. Ide tartoznak a hírhedt mustárgáz és a lewisit.

A mustárgáz (lost, yperit, dichlordietil-sulfid) tiszta állapotban majdnem szagtalan, szintelen folyadék. Ipari állapotban mustárra, vagy fokhagymára emlékeztető szaga van. Normális körülmények közt nagyon lassan bomlik, a terepet hónapokig megüli és mérgező hatását nem veszíti el. Egyformán mérgező folyékony és gőz állapotban. Nagyon allattomos mérgező, a bőrre cseppentve semmiféle érzést nem okoz, csak órák múlva jelentkezik a hatása. Ha néhány percen belül nem közömbösítjük (ítatáspapírral és chlorpuderral), felszívódik és menthetetlenül elvégzi romboló hatását. A bőrön igen rosszul ható fekélyeket okoz, amelyek nagyon lassan gyógyulnak, szembe jutva, megvakít, gőzalakban belélegezve, a tüdőt roncsolja szét. A gyógyulás nagyon lassú és sohasem tökéletes, de még a halálos mérgezési esetekben is csak hosszú kínos szenvedés után következik be a valóban megváltó halál.

A légzőszerveket, a szemeket, a jó gázálcra biztosan védi ellene. A bőrön át történő fertőzések ellen a védekezés igen nehéz. Mindenféle anyagot átszívódik ez a rosszindulatú mérgező, csak egészen speciális gumiruhák és cipők védnek ellene. Egy csepp a cipőn, vagy a ruhán, bevive a szobába, megfertőzi az egész környezetet. Az ellene való védekezés nagy óvatosságot és gondos kiképzést kíván.

A lewisit, vagy halálharmat, Lewis amerikai vegyész találmánya. A világháború végén a frontmögötti polgári lakosság ellen akarták használni, erre azonban már nem került sor. Tulajdonságai, mérgező hatása, nagyjában megegyeznek a mustárgázzal, azonban valamivel kevésbé veszélyes és víz hatására, elmenthető a mustárgázzal, nagyon könnyen bomlik. A meglévő készleteket az amerikai hadvezetőség a világháború végén megsemmisítette.

Amint már említettük, a világháború végén kb. 60, jelenleg mintegy 1000 harcigáz ismeretes, de a felsoroltaknál használhatóbbakat eddigi tudomásunk szerint nem igen állítottak elő. Persze lehetséges, hogy az egyes hadvezetőségeknek hét peesét alatt őrzött titkos anyagjaik vannak, amelyeket nem árulnak el, nehogy az ellenük való védekezést kidolgozhatassák.

Az őszi érettségi vizsgák eredményei

Keddi számunkban megkezdtek az őszi érettségi eredmények közlését. Az újabban beérkezett jelentések a következők:

Aradon

az eredmény meglepő jó, amennyiben a kilencvennél több jelölt közül hetvenötnek sikerült az írásbeli érettségi. A vizsga szóbeli része tegnap, hétfőn reggel vette kezdetét és négy napon át tart. Az aradi római katolikus főliceum jelöltjei az utolsó napon, szeptember 29-én délután kerülnek a bizottság elé.

Marosvásárhelyen

az érettségi vizsgabizottság elnöke Grim Petru kolozsvári egyetemi tanár volt. Marosvásárhelyen tettek érvényesítéssel a helyi Unirea leány- és Fapiu Marian fiugimnázium, valamint a helyi református kollégium, a székelyudvarhelyi állami fiugimnázium, a csíkszeredai római katolikus fiugimnázium, a székelykeresztúri unitárius fiugimnázium, a segesvári állami főliceum, valamint a tordai állami fiu- és lány és a gyergyószentmiklósi állami főliceumok növendékeit. Az őszi pótérettségi jelentkezett összesen 92 növendék, a jelöltek 50 tette le a vizsgát, 12 elbukt.

HIREK

MAGYAR LAPOK
Keresztény magyar napilap

Nagyvárad, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy hónapra 70 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **Dr Sulyok István.**

Kéziratokat nem örlünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt szél, nyugatról felhősödés, de valószínűleg eső nélkül, nálunk még tulnyomóan derült, a hőmérséklet alig változik.

Életbelép a nemzetközi vasúti egyezmény. Bucarestből jelentik: Az államvasutakon való személy- és teherszállítási nemzetközi egyezmény ez év október 1-én lép életbe. Az egyezményt aláíró országok a következők: Románia, Németország, Belgium, Bulgária, Dánia, Dancig, Esztoró, Franciaország, Magyarország, Olaszország, Lettország, Luxemburg, Norvégia, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Svédország, Svájc, Csehszlovákia, Jugoszlávia és Lichtenstein. Spanyolország, Finnország, Görögország és Törökország, amelyek még nem ratifikálták az egyezményt a személy- és teherszállítás tekintetében, újabb intézkedésig résztvevők az egyezményben.

ISKOLAI JEL A TANULÓK KARJÁN.

Bucarestből jelentik: A nemzetvelésségi minisztérium közleménye szerint, mivel az országór egyenruha megegyezik az iskolai egyenruhával, megkülönböztető jelként az iskolás országórok karjukon az iskola színének megfelelő jelt fognak viselni. A színes balkaron hordandó posztódarabon fel kell tüntetni az iskola kezdőbetűit, a tanuló anyakönyvi számát s az országór szervezet címét.

Székely gazdák kitüntetése a bucaresti buza-kiállításán. Székelyudvarhely. Saját tud. Annak idején beszámoltunk arról a buzakiállításról, amelyet a vármegyei mezőgazdasági kamara rendezett s amely kiállításán 124 gazda közül az első díjat Gyarmathy Lajos ujszékelyi és Sebeshi Károly betfalvi birtokosok nyerték el. Nevezettek kitüntetés buzájukkal a bucaresti országos kiállításán is résztvettek és ott is a kis mezőgazdák csoportjában elnyerték a harmadik díjat (3000-3000 lei, amit öfélésege nyújtott át nekik. A székely gazdák kitüntetése megveszerte nagy örömet keltett.

Zürichi zárlat. Párizs 11.67 fél, London 20.87 fél, Newyork 452, Brüsszel 76, Milánó —, Madrid —, Amsterdám 240.50, Berlin —, Bécs —, Szófia —, Prága —, Varsó —, Belgrád —, Budapest —, Bucaresti —.

Terményárak a Bánságban. Temesvárról jelentik: A hét folyamán a bánsági piacon az alábbi terményárak alakultak ki: Buza 78 kg. 985, tengeri 345, zab 490, új lencse 500-550, takarmányárpa 350, tavaszi árpa 405, korpa 270, bánsági repce 590, káposztarepce 610, kismalmi liszt 30-70-es beosztásból 760, nagymalmi liszt 780 lei száz kilónként. Az új vörösa lóheremag 20 lucernamag 48, napraforgómag 490, tökmag 750.

A T. Villanyfogyasztó

közönség figyelmébe!

A „LUMEN” izzólámpa
olcsó, takarékos, tartós!

A „LUMEN” izzólámpagyár
hivatalos árusító helyei:

Főlerakó:

Bazili & Deák, Str. Dr. Aurel Lazar 1

Lerakatok:

„ELECTRON” Pap, str. Regele Carol 3

„PIERUL” Spitz Josif,

P. Mihailescu 6 (Csarnok épület)

November elsejéig be kell iratkozni a mérnöknek a mérnök kollégiumba, Bucaresti. Saját tud. A közmunkügyi és közlekedésügyi miniszter felhívja az ország mérnökeinek a figyelmét arra, hogy a mérnökollégium létesítéséről szóló törvény rendelkezései értelmében be kell iratkozni és szexciók szerint be kell osztva lenniük november 1-ig. Ez a beosztás nem eszközölhető, ha beiratkozási kérvényüket nem adják be idejében.

Darabokra szedtek és játékszernek használtak egy kétszázézer leies műszert. Szatmár. Saját tud. Érdekes ügyben fejezte be a nyomozást az illobi csendőrség. Zaharie Stefan bányamérnök bejelentette, hogy hivatali helyiségéből ismeretlen tettesek elloptak egy kétszázézer lei értékű műszert, amelyet a bánya felmérésénél használt. A csendőrök sejtették, hogy a lopást gyermekek követték el. Ebben az irányban indították meg a nyomozást, amely sikerrel járt. Előállítottak három kiskorut, akik szépegyre bevallották, hogy a csillagó műszert, amely nagyon megrésztették nekik, az ablakon keresztül ellopták, darabokra szedték és az alkatrészekkel játszadoztak. A kiskoruk ellen eljárás indult. A kétszázézer lei kár megtérítése miatt a gyermekek szüleit vonják felelősségre.

SZÁZHAT VALLALATOT BÜNTETTEK MEG A ROMÁN SZEMÉLYZET ALKALMAZÁSÁRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY ALAPJÁN. Bucaresti. Saját tud. A Hivatalos Lap keddi száma közli a nemzetgazdasági miniszter rendelkezését, amely 199 vállalatot megbüntet, mert ezek vétettek a román személyzet alkalmazásáról szóló törvény ellen. A megbüntetettek között több nagyvállalat mellett jobbra bánsági és erdélyi cégek is szerepelnek, így székelyföldi favállalatok, egy székely paraszti malom, kolozsvári, nagyvárad, temesvári kereskedők, kispárosok, fodrászműhelyek, nyomdák, stb. A büntetés abban áll, hogy a cégek nem vehetnek részt nyilvános árlejtéseken.

ÁRVEREZIK A BERLINI LESSING-SZÍNHÁZAT. Berlinből jelentik: Ötven évvel ezelőtt, 1888 őszén nyílt meg a berlini Lessing Theater, mely csakhamar a német főváros egyik legelőkelőbb, irodalmi színvonalon álló színháza lett és az is maradt évtizedeken keresztül. A berlini törvényszék most szeptember 24-ére bírói árverést tűzött ki a színházra.

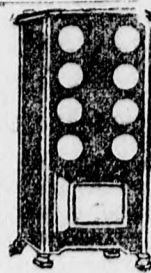
Elűtött két asszonyt a motorkerékpár. Szatmár. Saját tudósítónktól. Vetés és Szatmár között a Szamos töltesen sulyos szerencsétlenség történt. Nagy Ferencné és Nagy Károlyné szatmári munkásasszonyok a töltesen a város felé tartottak. Utközben motorkerékpárján beérte őket Illés Ferenc mechanikus. Eddig meg nem állapított körülmények között a kerékpár neki-szaladt a két asszonynak s mindkettőjüket a töltes alája dobta. A sulyosan sérült asszonyokat bezárástolták az egyik magánaszatoriumba. A gázoló kerékpáros ellen megindították az eljárást.

Csütörtökön országos gázvédelmi gyakorlatot tartanak

A szeptember 29-én, csütörtökön megtartandó országos gázvédelmi gyakorlatra vonatkozóan a következő tartalmú rendeletet bocsátották ki:

1938. szeptember 29-én légvédelmi gyakorlatot tartanak. Délben 12 órakor a gyárak szirénái jelt adnak a légvédelmi próba kezdetére. A szirénabugás után megkondulnak a város valamennyi templomának harangjai, a közrendőrök pedig hosszú fútyjelekkel figyelmeztetik a járókelőket. A jelzések összesen három percig tartanak, amelyeknek elhangzása után a lakosság a következő előírásokat köteles betartani:

A város teljes csendbe borul. Mindazok, akik a lakásokban, iskolákban, színházakban, vendéglőkben vagy kávéházakban, stb. tartózkodnak, teljes csendben a helyükön maradnak. Az ablakredőnyöket és az üzletek rollóit azonnal le kell eresztetni. Azok, akik a jelzések idején az utcán tartózkodnak, gyors léptekkel, de anélkül, hogy futnának, vonuljanak az előzőleg megjelölt helyekre, a házak folyóira, vagy pedig a falak tövébe. Semmi esetre se tartózkodjanak az utcán, a házak kapuiiban, vagy az üzletek ajtajában. A járművek azonnal kötelesek leállni, utasaik pedig a legközelebbi menedékhelyre vonulni. Mindezt úgy kell végrehajtani, hogy a jeladástól számított öt perc múlva a város a tökéletes néptelenség képét mutassa. Tilos a lakosságnak körülállania tűzoltóság, vagy az egészségügyi szolgálat esetleges gyakorlatait. Egyedül a randőröközök tartózkodhatnak az utcán, de ezek is lehetőleg a házak falai mentén húzódnak meg. Tizenkét óra tíz perckor ismét felhangzanak a gyakorlat befejezését jelző riadójelek.

Megdrágult a tűzifa?
akkor is olcsón fűtök

a
„ZEPHIR”
kályhával

10 kilogramm fával fűt 24 órán át.
egy normál szobát

Gyártja: Szántó D. és fia, Oradea
„ELITE” tűzhely kályhagyára
kapható mindenütt. Kerjen díjazott árjegyzéket.

Egy szál gyutáért egyhónapi fogház. Szatmár. Saját tudósítónktól. Nem mindennapi ügyben mondott ítéletet a szatmári törvényszék büntetőtanácsa. Peti Sándor dobai földműves ut a vádlottak pályán, aki ellen vesztegetési kísérlet eméi indítottak eljárást. A vádirat szerint Peti az utcán egy magyarországi gyártmányú gyufadoboz segítségével gyújtotta meg cigarettáját. Az idegen doboz felkeltette Giurean Iosif rendőr gyanúját aki megkérdezte a földművest: honnan való és milyen körülmények között került hozzá az idegen gyufa. A rendőr ugyanis csempészés gyanakodott. Mivel Peti erre vonatkozólag nem adott megnyugtató felvilágosítást, a rendőr elő akarta állítani. Utközben Peti felkínált a rendőrnek kétszázötven leit, csak hagyja békében. A rendőr színelig belement ebbe, de később jegyzőkönyvet vett fel és a földműves ellen vesztegetés címén eljárást indított. A törvényszék egy szál gyufa miatt bajbakerült földművest egyhónapi fogházra ítélte.

Csermákék ezüstbehozatali ügyei a fővárgyaláson. Aradról jelentik: A nagy port felvert Csermák-ügy fővárgyalásának hétfői és keddi napján ismét számos tanu vonult fel, akiknek valamelyik meg konplikáltabbá tette az egyre bonyolultabbá váló ügyet. A most megtartott tárgyalás során legjelentékenyebbnek Pausesti Nicolas dr volt szenátor vallomása bizonyult. Pausesti dr ugyan is kijelentette, hogy Csermáké 35 kilogramm ezüst behozatalára kérte közbenjárását. Kérésére a hivatalos forraságokat el is intézte. Csermákék azonban nem tettek további lépéseket arra, hogy az ezüst az országba kerüljön. A tárgyalóteremben egyébként a legnagyobb izgalom uralkodik s a vád és védelem tanui között olyan heves viták robbannak ki, hogy a teremőröknek aig sikerül megakadályozni a minduntalan fenyegető verekedéseket.

Kavicsfuvarozás közben lábát törte egy székely legény. Székelyudvarhely. Saját tud. Hadnagy Károly 27 éves bethlenfalvi gazdaleányi löszekérral kavicsot fuvarozott Székelyudvarhelyen. Közben egyszer, hogy a lovak a megrakott szekérral indulhassanak, annak elejét megemelte. Ekkor a lovak a szerket hirtelen elrattottak, úgy hogy a hátulsó kerék a Hadnagy bal lábán keresztül ment s az eltört. A munkaközben szerencsétlenül járt Hadnagyot kórházba szállították.

Elitelték Pop Jonel volt nagyváradai újságíró egy cikkéért. Kolozsvár. Saját tud. A katonai törvényszék kedden ítélkezett Pop Ionel hírlapíró a Kolozsváron megjelenő „Jóestét” című napilap munkatársa felett. A Nagyváradról elszármazott újságíró egy öngyilkossággal kapcsolatban azt írta, hogy az életunt tettét azért követte el, mert elbukott a nyelvvizsgán és így kenyer nélkül maradt. A tárgyalás során a vádlott azai védekezett hogy cikkének anyagát az öngyilkos hozzátartozótól kapta. A bíróság azonban valóban hírterjesztése miatt bűnösnek mondta ki Pop Ionelt és ezért kéthónapi elzárásra és ötezer lei pénzbírságra ítélte.

Megjelent a „Vasárnapi Harangzó” legújabb száma, a szokott gazdag tartalommal. A népszerű, nívós folyóirat megrendelhető Cluj, Str. Grigorescu 35. Egyes szám ára 3 lei.

Az „Innen Dekoration”, ez a gyönyörű kiállítás német folyóirat mar a békeidőkben is fogalmat jelentett: az építészeti, a lakberendezés elegáns stílusának fogalmát. Az Innen Dekoration most a romániai piacon is megszerezhető. Bizonyos, hogy nemcsak azok, akiknek módjukban van építtetni, örövendek ennek a hírnek, de azok is, akik csupán a szépség szeretete miatt érdeklődnek olyan folyóiratok után, mint ez a lakberendezési lap, amely gazdag, színes illusztrációanyagával, érdekes, tanulságos művészeti cikkeivel a legnemesebb szórakozást nyújtja. Sokan, akik kellő izlés nélkül nem tudják otthonukat anyagi helyzetüknek megfelelően berendezni, bőséges tapasztalatokat szerezhetnek ebből a folyóiratról, amely megrendelhető H. Welther könyvkereskedésben, Nagyezében, Str. Regina Maria 28. szám alatt.

Személyi változások a gyulafehérvári egyházmegyében

Gyulafehérvárról jelentik: Dr. Macalik Győzöt a főhatóság saját kérelmére felmentette a Szeminárium lelkiigazgatói állásából és helyébe dr. Erőss Alfrédet nevezte ki lelkiigazgatóvá.

Plébánosok lettek: Molnár Imre Kézdiszárzapotakon, Bakó Gábor Csikmenaságon, Kicsid Géza Vulkánon, ifj. Lajos Balázs Madófalván, Héjja Albert Kézdikőváron, Ráth János Aranyosbányán, Lakó János Marosjárán, Olasz András Magyarigénen, Tódor László Szentivánlaborfalván, Miklós László Mezőszentgyejen.

Helyettes plébánosok lettek: Kosza József Borszéken, Kiss József Alsóporumbák Feleken, Pozsonyi József Sinfalván, Orbán Dezső Magyarláposon, Balázs Pál Vizaknán, Ambrus Szaniszló Gyergyóhékon, Brassay Imre Csikdánfalván, Farkas Ernő Szentagótán, Fazakas József Holczmányon, Kajtsa Ferenc Aranyosgyéresen, György Árpád Viczén, Ambrus József Szárhegyen, Barabás Márton Csikszentsimon Csátószegen, Csató Gyula Torján, ifj. Szabó Gyula Szentegyházafalun, Mészáros József Székelyhadoson, Antoni János Korondon, Köllő Ignác Székelykeresztúron, Szabó Bálint Borsosán.

A segédlelkészek közül: Márton András Piskitelepre, Csibý István Kolozsvár-Szentpéterre, Bogács István Gyergyószentmiklósról, Varró András Kolozsvárra, Csécs Jenő Marosvásárhelyre, Bartalis Tamás Gyergyószentmiklósról, Antal József Brassórá, Dani József Gyulafehérvárra, Lestyán Ferenc Sepsiszentgyörgyre, Birton István Brassóba, Barányi Ignác Besztercére, Székely László és Hadnagy János Petrosénybe, Kémenes Tamás Csikszentmártonra, Várbeli István Tordára, Simonfi József Székelyudvarhelyre, Bedő Tibor Szárhegyre, Valovics István Csikszentdomokosra, Simon István Oroszhegyre, Triebel József Dicsőszentmártonra, Abrahám Árpád Ditróra, Bartha Domokos Gelenczére, Bertalan Balázs Gyergyóalfalubán, Bokor András Gyergyóremetén, Dobos Áron Gyergyócsomafalván, Fábán Mihály Torjára, Hann János Nagykászonra, Kósa József Kézdiszentkeresztre, László Dénes Csikszerezdára, Mihály Imre Csiknagyboldogasszonyra, Péter László Csikszentsimon-Csátószegre, Prohászka Gyula Csikszentgyörgyre, Ráduly István Ditróra került és Minier Albert a szebeni inasotthon prefektusa lett.

Nagyvárado ezentúl csak szilárd anyagokból lehet lakóházat építeni

Számos ellenőrző vizsgálaton megállapítást nyert, hogy Nagyvárado város területén, különösen pedig a Kommandáns réten, Össihen, Szöllősen és általában más telepeken és külvároson számos egyetlen téglából épült ház készült, amelyek nem felelnek meg a tartósság, sem az egészségügyi követelményeknek, sem a város szépészetének, sem az építkezési szabályoknak.

A városi szabályrendelet az építkezéseket csupán erős anyagból engedi meg (jó égetett téglá, nyers kő, műkő, beton, aszerint, hogy a ház melyik városrészben épül.) Csupán teljesen rendkívüli esetekben engedi meg a fenti szabályrendelet a kivételeket: tömött falakat a tisztviselői munkásházak számára, csakis külső városrészekben, valamint nem égetett téglával, ha ezek gazdasági épületekként szolgálnak és ha mezőgazdasági területen, szőlőkben fekszenek. Lakóházat csakis szilárd anyagból szabad építeni. A közigazgatási törvény 150-ik szakasza szerint szabálytalan építkezéseket tűrni nem szabad. Mindezek alapján, tekintettel a mérnöki hivatal jelentésére.

ELRENDELJÜK:

1. Megtiltjuk kereken a szabályellenes anyagokból való építkezést Nagyvárado egész területén, beleértve az összes telepeket, amennyiben ez építkezések lakóházak céljaira szolgálnak.
- A város egész területén csakis erős, szolid anyagokat lehet használni, amelyeket a városi szabályrendelet előír.
- Akik ezt megszegik, azok ellen a közigazgatási törvény 150-ik szakasza alapján megtorlást léptetünk életbe.
2. A rendelet kerestülvitelével a mérnöki hivatal bízzuk meg.
- A. Chirila polgármester, Faur a mérnöki hivatal vezetője, Fildan főjegyző.

PARIZSI KÉPESKÖNYV

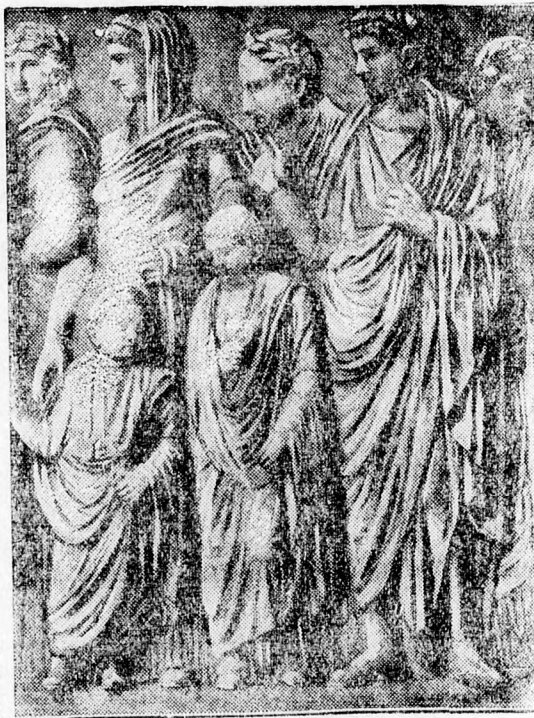
Három ember

Párizs, szeptember hó.

A Champs Elysées egyik éttermében három ember ült, kényelmes karosszékekbe mélyedve. Főnny Magda Cinka Pannás boszorkánysággal vezette a zenekart és bővölte távoli mesékkel a termet.

A három ember, — mindegyik szellemi munkás, — különféle munka módszereken vitatkozott.

— Nekem például — kezdte a Neue Zürcher Zeitung egy fiatal munkatársa — volt egy szobatorásom. Svájci német, kivonalozott, módszeres ember. Pontos napirendje volt, mondhatnám, hogy rabszolgája volt az órájának. Reggel hét órára volt beállítva az irgalmatlan ébresztő, minden nap. S nehogy az ágyból el tudja hallgattatni, — a szoba másik végébe rakta. Mikor elkezdett cseregni, barátom egy ugrással kinn volt az ágyból és futott a szoba sarkába. Mire elhallgattatta már annyira ébren volt, hogy föltétlenül hamar elkészült az öltözködéssel. Hogy délelőtt mit csinált: nem tudom. De biztos vagyok benne, hogy előadásra volt. Ebéd után pont husz percig le és felszállva az újságját olvasta. Kettőtől hatig a délelőtti előadásokat nézte át. Hat órákor megérett egy vajás zsemlet és tíz percig fityült az udvari ablakban. Nyolcig angol nyelutant tanult és fordítási gyakorlatokat végzett. Vacsora után angol regényeket olvasott 1/210-ig. Aztán a római jog német kézikönyvét vette elő 11-ig. Ha még nem volt elég fáradt, a kandalló mellé ült és szájharmónikázott egy félórát. Ettől a napirendtől a világról sem lehetett eltérteni. Egyszer együtt vacsoráztunk s utána sétáltunk egy kicsit a Boul-Mich-en. Tavasz felhőszakadás ömlik a nyakunkba s én mondom barátomnak: gyere igyunk meg a Capouladeban egy kávét, a fju ott állt az esőben és kiszámította nekem, ha ő minden nap megiszik a Capouladeban egy kávét, az harmincszor egy-ötven, — az egy hónapban negyvenöt frank, amin éppen megveheti a magánjogi kódexet. S az eső lassan a nyakába folyt kelapjáról.

Békeoltár-Rómában. Rómában pénteken záródott le nagy ünnepségek keretében az augusztus év. Ebből az alkalomból leplezték le azt, a régi töredézet részekből összeállított békeoltárt, az „Ara Pacis Augustae“-t, (Augusztus békéje) amit Kr. u. 9-ben, január 30-án állítottak és szenteltek fel. Ez a kép a relief egy részét ábrázolja, a császári család képmásával.

Egy délután véletlenül vissza kellett mennem lakásomba, a felöltőmért. Meg voltam győződve, hogy barátomat, az előadás jegyzeteibe mélyedve találok. Nem így volt. Az ágyán feküdt, mellette a sokszorosított jegyzet és a szájharmónika, a fején vizes ruha.

— Hát veled mi van? — kérdelem.

Az ember nem szól egy szót sem. Akkor veszem észre, hogy sir a vizes ruha alatt és az ajkait rágja.

— De édes öregem, mi van veled? Rázom meg a vállát erőlyesen.

Végre szóra tudtam birni.

Nem tudok dolgozni. Mindent megpróbáltam, nem megy. Én, aki mindig olyan pontosan beosztott életem élek, teljesen kiegyensúlyozottan, higgadtan. Nem értem mi van velem. Nem bírok egy mondatot elolvasni, zug a fejem.

— Menj egy nagyot sétálni, nézd meg a klubban a társaságot egyszer, menjetek el egy színházba, koncertre, vagy a Bois-ba. Hát persze, hogy így kimerülök. Ma meg épen olyan fülledt vihar előtti nap van, — mit kinozod magad a munkával? Annál jobban fogsz holnap dolgozni.

— No épen ellenkezője vagyok ennek, — szólt bele a másik, egy francia orvostanhallgató. Először is tökéletlenségnek és időlopásnak tartom előadásra járni. A professzorok általában nem mondanak többet, mint ami a könyvükbe van. S ha én előadásra járnék délután, délelőtt meg a klinikákon vagyunk, akkor éppen soha nem tanulhatnék. Sokkal okosabbnak tartom azt az életem, amit én élek. Sokszor hetekig nem látok könyvet, ellenben minden nap kilavogok Chantilly felé. Nagyszerű pajtásokkal beülünk egy kis utmenti bisztróba és néha ott felejtiük magunkat reggelig. Másnap természetesen nem lát a klinika minket és jó ha késő délután neki állunk egy tenisz partinak, álomba gémberedett tagjainkat kinyújtani. Sokszor aztán körmünkre ég a munka. Ilyenkor én vagyok a legfakirabb. Megesett a multkor, hogy otthon, dolgoztam hajnalról, délután négyig, anélkül, hogy észrevettem volna az idő repülését. Persze négy órákor nagy szemeket meresztettek az üres étteremben répat tisztító pincérek, hogy én ilyenkor akarok ebédelni. És ne hidd, hogy ez csak a vizsgaidő előtt van így. Nem. Azt nagyon gyenge dolognak tartanám. Érközben, mikor egész nyugodt a levegő és föltűnik egy érdekes eset a klinikán, hetekig nem látok engem. A könyvtárakat bujom, míg az összes odavágó munkát el nem olvastam. Ezt sokkal értelmesebb és egyben maradandóbb tanulásnak nevezem, mint a napról-napra bifláztást, aminek igen hátul gombolós ize van. Az ilyen túl kivonalozott emberek mindig gyenge legények. Ismerik gyengeségüket és azért bátyvázák magukat műnapirendekkel körül. De ha egy váratlan esemény fölborítja a napirendet, meg vannak zavarodva.

A dobogón orosz táncos pergett szédült ütemben jobb lába sarkán. Mindketten a harmadik felé fordultunk, ki látszólagos egykedvűséggel szivta a szőke angol dohányt.

— És, Te?

— Én mindig egyforma vagyok. Dolgozom, amíg erőm bírja, pihenek, ha kifáradtam. Ha banális is, azt tartom, hogy igaz: Medio tutissimus ibis. Az arany középut. Lehajtottam fekete hóvéját és címeres családi gyűrűjével kocogott a poháron:

— Pincér! Fizeitünk.

TATRAY BARNABÁS.

A hadtestparancsnokság új rendelete a közrend biztosításáról

Súlyosan büntetik a királyi sértést és a kormány elleni gyűlöletkeltést. — A nemzeti szimbólumnak megsértése és a határok megváltozása iránti reménykeltés is súlyos büntetést von maga után

Vallásos összejöveteleket és családi ünnepeket hatósági engedély nélkül lehet tartani

A közrend és a nyugalom biztosítása érdekében a VI. hadtest parancsnoksága az alábbi rendeletet adta ki:

Mi, Cristea Vasilescu hadosztálytábornok, a VI. hadtest parancsnoka, a hivatalos lap 1938. február 11-iki 34. számában megjelent s az ostromállapotot az egész ország területére kiterjesztő 856. számú királyi dekrétumra hivatkozással az általános nyugalom és az állam rendjének érdekében elrendeljük a következőket:

I. A VI. hadtest ostromállapot alá helyezettnek nyilvánított területen szigorúan tilos: 1. minden olyan megnyilatkozás bármilyen eszközzel és módon, amely Ófelsége a királlyal, vagy a koronával szemben tiszteletlenséget tanúsítana; 2. minden olyan megnyilatkozás, amely a kormány elleni sértésnek volna minősíthető, vagy amelynek az a célja, hogy gyűlöletet, vagy lebecsülést keltsen a kormány, vagy ennek valamelyik tagja ellen; 3. minden olyan természetű megnyilatkozás, amely a nemzeti érzés megsértését, vagy lebecsülését jelenti: a) tiszteletlenség a nemzeti zászlóval, vagy a nemzeti himnusszal szemben, b) tiszteletlenség a hivatalos nyelvvel szemben, c) tiszteletlenség a nemzeti ünnepekkel szemben, d) állami intézmények és a nemzet történelmének megcsúfolása, vagy lebecsülése; 4. minden olyan megnyilatkozás bármely módon is, amely olyan reményeket kelthet, hogy a román állam jelenlegi határai valamely változást szenvedhetnek; 5. minden olyan kezdeményezés bármely formában, amely az államvallással s ennek képviselőivel szemben lebecsülésnek, tiszteletlenségnek minősíthető; 6. minden olyan megnyilatkozás, amely tiszteletlenséget, lebecsülést eredményez a katonai előképzés, vagy az országőr szervezettel szemben, vagy amely arra készíti a katonai előképzős és országőr szervezetbe tartozó ifjakat, hogy ne tegyenek eleget a törvényes kötelezettségüknek; 7. bármilyen gyűlés, vagy összejövetel, akármilyen célt is szolgáljon, a VI. hadtest parancsnokságának engedélye nélkül Kolozsváron, a helyorségi parancsnokság engedélye nélkül azokban a városokban, ahol csapatok állomásoznak, vagy a megyei prefektúra jóváhagyása nélkül más városokban. Kulturális estélyekre, ünnepekre és előadásokra városokban a rendőrkveszturák, községekben a helyi rendőrhatalóságok adnak engedélyt. Az engedélyek idejében kérendők, megjelölve az összejövetel célját, helyét és időpontját. Kihágás esetén nemcsak az összehívók, rendezők és vezetők, hanem a résztvevők ellen is eljárás indul. *Nem szükséges külön engedély a „Principele Carol” alapítvány falusi kulturházaiban rendezett estélyekhez és ünnepélyekhez, az elismert egyházak vallásos összejöveteleire, falusi táncmulatságokhoz, eljegyzésekhez, esküvőkhöz és keresztelőköz.* 8. Tilos a fegyverviselés az összejöveteleken és gyűléseken még abban az esetben is, ha az illető szabályszerű fegyverviselési engedéllyel bír. 9. Tilosak az utcai tüntetések bármilyen céllal és bármilyen formában. 10. Tilos a felosztatott politikai pártok, a felosztatott pártokhoz tartozó politikai személyek, valamint a kormány által az állam magasabb érdekeire veszélyesnek minősített elvek győzelme érdekében kifejtett propaganda még egyénenként is, vagy olyan elvek terjesztése, amelyeknek célja

a közrend megzavarása. 11. Minden olyan hír terjesztése, bármely úton történjék, ami ijedelmet, félelmet, rémületet kelthet a lakosság körében s minden olyan agitáció, amely a közrendet, az állam biztonságát, vagy az alkotmányos rendet veszélyeztetheti. 12. A közrendre, az állam biztonságára, vagy az alkotmányos rendre veszélyes könyvek, kéziratok, fényképek, arcképek, rajzok, vázlatok, vagy egyéb hasonlóak őrzése bármely helyen. 13. Tilos felosztatott politikai pártok az igazságszolgáltatás által körözött tagjainak befogadása, rejtegetése, vagy támogatása bármely formában. 14. Tilosak felosztatott politikai pártok által használt közönlési jelek. 15. Politikai eszméket terjesztő dalok éneklése.

Minden nyomtatvány cenzura alá tartozik

I. A megjelenéshez minden sajtóterméknél szükséges a cenzurahivatal előzetes láttapozása s a megjelölése annak a nyomdának, ahol a mű készült. Cenzura alá tartoznak az összes időszaki közlemények, napilapok, politikai, társadalmi, vagy gazdasági jellegű írások, min-

Szigoru büntetés

IV. Mindazok ellen, akiket a fenti rendelkezések áthágásával vétkeseknek találunk, a VI. hadtest katonai törvényszéke előtt eljárás indul és a február 11-én kelt 856. számú királyi dekrétum 5. szakasza alapján egy hónaptól két évig terjedhető elzárással és a „Carol II.” büntető törvénykönyv 25. szakaszában foglalt pótbüntetésekkel sújtatnak.

V. A fenti rendelkezések elleni vétségeket a rendőri és esendőrhatóságok állapítják meg.

VI. A fenti rendelkezéseket a városokban utcai falragaszokon, községekben pedig az ott

Most, amikor Csehszlovákia válsága az egész világ szemeláttára játszódik le, valóságos szenzáció erejével hat.

MARJAY FRIGYES SEDANTÓL PRÁGAIG ...

című páratlanul izgalmas könyve.
Ara gyönyörű egész vászonkötésben 340 lel.
Megrendelhető kiadóhivatalunk utján.

dennemű falragaszok, hirdetések, illusztrációk, sokszorosított írások és képek s a rádió-állomások által terjesztett hírek. Semilyen nyomtatvány, bármilyen természetű legyen s készüljön gépi, vagy vegyi úton, ha azt terjesztésre szánták, nem jelenhetnek meg csak a cenzuraszolgálat előzetes engedélyével. A rendelkezés ellen vétőknek tekintik: akik a közleményt sokszorosításra adták, akik a sokszorosítást végezték, akik terjesztették, vagy terjesztésre akár titokban is utasítást adtak, valamint mindazok, akik a cenzura engedélye nélkül készült nyomtatványokat kiragasztottak, vagy oly helyen helyezték el, ahol a közönség azok tartalmáról tudomást szerezhetett.

Fegyverviselési engedélyek megújítása

III. A belügyminiszternek a megyei prefektusokhoz 1938. áprilisában intézett új rendelkezései értelmében mindazok, akik fegyvertartási, vagy fegyverviselési engedéllyel rendelkeznek, kötelesek engedélyüket 1938. november 1-ig kicserélni. Háborus emlékként őrzött fegyverek tartásához a fenti formázatokon kívül a nemzetvédelmi minisztérium külön engedélye szükséges. Tilos fegyverekre szerelhető hangtompító készülékek behozatala, gyártása, vagy árusítása, valamint botba, dobozba, vagy csőbe rejtett fegyverek viselése. A VI. hadtest körzetébe tartozó fegyverkereskedők kötelesek minden negyedévben forgalmukról részletes jelentést terjesztetni a hadtestparancsnoksághoz.

szokásos módon hozzák a lakosság tudomására. A cenzuraszolgálat intézkedik aziránt, hogy a rendelkezések a helyi sajtóban is közzétessenek.

VII. A jelen rendelet 1938. szeptember hó 27-én reggel 8 órakor lép érvénybe.

Kelt Clujon, a VI. hadtest parancsnokságon, 1938. szeptember 24-én. — A VI. hadtest parancsnoka: Cristea Vasilescu hadosztálytábornok. A VI. hadtest katonai ügyésze: Dumitru Negulescu hadbíró-alezredes.

Aprélhirdetések

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Egy

jó állapotban lévő fekete teli és egy átmeneti női kabát valamint férfi fekete zakó, mellénytel eladó. Nagyvárad, Str. Principele Mihai 14. udvar; lakás. Érdeklődni délután 2 és 4 óra között.

Eladó

két hold szőlő felszereléssel, vincellérakással és borházal. Értekezni Nagyvárad, Str. Pasteur 59. szám.

Kiadó

üres utcai szoba nov. 1-re. Ugyanott férfi bunda eladó. Nagyvárad, Str. Andrei Muresan 3. szám

Lakás

szavanként 3 lei

Négyszobás

modern tiszta lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bratianu-utca 27. szám.

Négyszobás

emeleti komfortos utcai lakás kiadó. Calea Dobroantilor 18. szám. — Három szobás utcai földszintes, modern lakás kiadó. Str. Aurel Vlaicu 49. sz. — Használt butorok eladók. Értekezhetni Calea Dobroantilor 18. emelet.

Háromszobás

fürdőszobás utcai lakás mellékhelyiségekkel novemberre kiadó. Nagyvárad, Parcul Alba-Iulia 2. sz. Poliklinikával szemben.

Két szobás

komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Regele Ferdinand 49. illetve Str. Parintele Danila 7.

Két szobás

teljes komfortos lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Str. Simion Stefan 11.

4 szobás,

földszintes, modern lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bulev. Regele Ferdinand 41.

Különbejáratu

szoba irodának vagy raktárnak alkalmas kiadó. Értekezni: Nagyvárad, Bul. Regele Ferdinand 18. Gyümölcs üzletben.

Egyszobás

konyhas lakás október 1-re kiadó. Ugyanott kibővített szoba kiadó. Nagyvárad, Mihail Sorbul 7. szám

Modern

magásház, 2 szobás, kiadó. Nagyvárad, Str. N. Balcescu 23-a.

Hülánféle

szavanként 3 lei

Egy-két

egyetemi hallgató s Szociális Testvérekkel teljes ellátást kaphat. Érdeklődéseket Kolozsvár, Str. Grigorescu 35.

Elveszett

szavanként 1 lei

Elveszett

Bobi névre hallgató fehér vágottfarkú szálkásszörű pincsi kutya. Megtaláló jutalmat kap Nagyvárad, Parcul Stefan cel Mare 17. Pécsi.

Allást nyec

szavanként 2 lei

Lapelárusítók

utcai árusításra, MAGAS SZAZALEKKAL, azonnal felvétetnek. Jelentkezések a kiadóban

LEGUJABB

Chamberlain bizalmas küldötte szerdán ismét Berlinbe repül

A japánok csapatokat vontak össze a szovjet-határon

Londonból jelentik: A Daily Telegraph diplomáciai szerkesztője úgy értesül, hogy Horace Wilson, Chamberlain bizalmasa, szerdán esetleg újból repülőutat tesz és Chamberlain külön megbízásával ismét Berlinbe repül.

Varsóból jelentik: Szerdán reggel az a hír érkezett Varsóba Karbinból, hogy a japánok csapatokat vontak össze a szovjet-orsz határon.

A német sajtó új dologként emeli ki, hogy az angol kormány szavatolja a szudéta-német területek átadását

Berlinből jelentik: A Berliner Börsenzeitung Chamberlain keddi esti beszédével kapcsolatban a következőket írja:

A mostani napokban uralkodó egész nyugtalanság kizárólag arra vezethető vissza, hogy Prága ma már nem állja azt az ígéretet, amelyet a múlt héten tett. Mi helyesnek tartanánk, ha Prágához megfelelő intelmet intéznének.

A Deutsche Allgemeine Zeitung így ír:

— Chamberlain Csehországról nem akar háborúba bocsátkozni, hanem csak egy nagyobb dologért, például amilyen az, hogy ha valamelyik nagyhatalom ki akarja kényszeríteni a világ feletti uralmat. Ő maga csak tartózkodással beszél erről a lehetőségről, ami valóban rendkívül erőltetett. Ha azonban ma egyéb kitalált háborús okokkal fiznek játékok, ez csak azt jelentené, hogy az úgynevezett rendszerek közötti leszámolásról lenne szó. Mussolini ezt ideológiai háborúnak nevezi és ez esetben Németország és Olaszország mindenesetre tisztában lenne azzal, hogy minden más csak ürügy. Új a dologban az, hogy az angol kormány önként kész szavatolni Prágának azt az ígéretét, hogy lemond a szudéta-német területekről.

A francia jobboldali pártok szövetsége Bonnet-től azt a választ kapta, hogy a német emlékiratban nincs a francia terven túlménő területi követelés

Párizsból jelentik: A jobboldali kisebbségi pártok Flandin volt miniszterelnök vezetésével közös értekezletet tartottak. Ezen az értekezleten elhatározták, hogy cselekvésbe mennek át, küldöttséget menesztettek a Quai d'Orsayba, mely a „Jour” szerint az alábbi kérdéseket veti fel:

1. Tényleg megígérte-e Anglia, hogy fegyvert fog Franciaország oldalán, ha a Csehszlovákiát érő támadás esetén Franciaország is közbelép.

Bonnet erre kijelentette, hogy az angol külügyminiszterium erre nézve semmi megerősítést nem adott.

2. Mi a francia kormány pontos értesülése Nagybritánia katonai együttműködéséről s Anglia kötelezte-e magát általános hadkötelezettség életbe lépésére?

Bonnet erre nem felelt.

3. Igaz-e, hogy a francia terven túl a godesbergi német emlékirat újabb területi követelésekkel állt elő?

— Ez valóban — felelte Bonnet. — A kettő között csak az eljárási módra való kérdésben van különbség.

— Nos hát akkor, — kérdi a „Jour” — érdekes-e egyetlen francia katonát vért ontani és Hitler jegyzékét ultimátumnak nevezni? A kisebbségi képviselők a Bonnet-től szerzett értesülés alapján méltatlankodva állapították meg, hogy a kormány nem közölte az országgal a tényállást. Mint mondják, a kisebbségi pártok képviselői elhatározták, hogy felvilágosítják a közvéleményt. Ha a köztársasági elnök a helyzetet rövidesen nem közli a nyilvánossággal, akkor a kisebbségi képviselők nyílt levélben fogják megkönyörölni a kormány eljárását. Frossard volt miniszter kijelentette, hogy ha hivatalos részről ez ügyben semmi nem történik, ő a közeli órákban a közvéleményhez fordul. Mielőtt képviselő, a hadügyi bizottság elnöke kijelentette, még-

is csak lehetőség, hogy háborút indítsanak néhány hektár cseh területért. Kijelentette, úgy tudja, hogy Daladiernek is ez a személyes véleménye.

Flandin a „Journal” hasábjain követeli, hogy a házat azonnal hívják össze, mert Hitler is, Mussolini is a beszédek egész sorát mondották el, csak a francia kormány hallgat. Nem titok, hogy a francia törvényhozásban sem ért mindenki egyet abban, hogy Franciaország a cseh kérdésben milyen végleges magatartásra határozza el magát. A francia közvéleményt hetek óta hamis híresztelésekkel és valótlán kommentárokkal megritkították. Nem beszéltek vele sem a francia-angol tervet, sem Hitler emlékiratát. Tiltakozik az ellen, hogy a törvényhozással az ellenségeskedés megkezdését csak tudassák és előre meg ne kérdezzék.

Az angol kormány nemzetközi értekezletet akar a helyzetet rendezésére

Londonból jelentik: A Daily Telegraph diplomáciai levelezője szerint az elmúlt órákban az angol kormány kérdést intézett Prágához, hajlandó volna-e a rendezés módjainak megállapítása céljából összehívandó nemzetközi értekezleten részt venni, ha megfelelő új helyzet állna elő. Prága válasza, a lap szerint, igenlő volt ugyan, de bizonyos fontos korlátozásokat is magában foglalt.

Benes lemond?

Varsóból jelentik: A Lengyel Távirati Iroda szerint Prágában újból elterjedt az a hír, hogy Benes felajánlotta lemondását és attól a szándékától csak Sirovy tábornok személyes kívánságára állott el.

Miért táviralt Roosevelt egyedül csak Hitlernek?

Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök üzenetének felolvasása után közölték a sajtóval, hogy a táviratot azért intézték egyedül Hitlerhez, mert az előző üzenetre a többi államfő azt válaszolta, hogy kész folytatni a tárgyalásokat. Hitler ellenben úgy nyilatkozott, hogy a tárgyalások útján való megegyezés lehetőségei már kimerültek.

Nyomott hanculat Párizsban

Párizsból jelentik: A közhangulat szerda reggel igen nyomottá vált. Noha Párizsban még nem akarják véglegesen feladni a békes megegyezés reményét, megállapítják, hogy a béke esélyei kedden lényegesen csökkentek. Hitlernek Roosevelt üzenetére adott válasza csalódást keltett. Úgy vélik, hogy Hitler hideghangú válaszában a Roosevelt személye és politikája iránti ellenszenv és elutasító magatartás jutott kifejezésre. Chamberlain Hitlerhez intézett levele sem hozta meg a várt eredményt. Az angol miniszterelnök rádióbeszéde nagy, de kétségtelenül nyugtalanító hatást gyakorolt a francia közvéleményre és azt a benyomást keltette, hogy Chamberlain maga sem bízik már a katasztrófa elhárításának lehetőségében. Párizsban híre jár, hogy Hitler a szerdai napon mozgósítási rendeletet ad ki. Roosevelt az emberi jogokat védő liga táviratban kérte fel, hogy lépjen közbe sürgősen a katasztrófa elhárítása érdekében. A szerdai lapok egyrésze már azon fáradozik, hogy Hitlerre hárítsa a világhatasztrófa felelősségét. A Petit Parisien például megállapítja, hogy a békitők kísérletek Berlinben olyan ellenállásba ütköztek, amelyek minden újabb kezdeményezésnek kedvét szedik. A francia és angol diplomácia azonban még mindig végső erőfeszítéseket tesz.

A Matin ezzel szemben tiltakozik az ellen, hogy a franciák millióit egyszerű félreértés-

alappán áldozzák fel. Követeli az egész válságra vonatkozó diplomáciai okmányok hivatalos szövegének nyilvánosságra hozatalát.

Mussolini személyes kezdeményezést vállal a cseh kérdés megoldása végett

Rómából jelentik: Az olasz sajtó nem kritizálja Chamberlain beszédét, sőt a londoni tudósítások igyekeznek hangoztatni, hogy az angol kormány magára vállalta a felelősséget a megegyezés gyors végrehajtásáért, amiben a tudósítások reménysugarat látnak a béke megmentésére. A Popolo d'Italia azt mondja, hogy a béke hajszálon függ, de az utolsó szót még nem mondták ki. Itteni politikai és sajtóköri körökben kedden este híre járt, hogy Mussolini személyes kezdeményezést vállalására gondol a cseh kérdés megoldása érdekében. Római illetékes körök ezt az értesülést nem erősítették meg, de megállapítható, hogy ilyen kezdemények lehetősége nincs kizárva.

Szabályszerű ütközet Asch körül a cseh és szudéta-német szabadcsapatok között

Aschból jelentik: Kedden súlyos harcok színhelye volt az aschi kerület, ahol tudvaleg a gyakorlatban már átvették a szudéta-németek az igazgatást és minden közhatalmat ők gyakorolnak. Cseh katonai osztagok kísérletet tettek, hogy benyomuljanak ebbe a kerületbe, de — mint német részről jelentik — a szudéta-német szabadcsapatok visszaverték a támadókat. A szudéta-németek és a cseh katonaság között szabályszerű ütközet folyt. A jelentés megemlíti még, hogy a csehek a németek meg is futamították, annak ellenére, hogy a csehek tankokkal vonultak fel.

Salgótarjánból jelenti a M. T. I. Somoskőújfalunál naponta egyszer közlekedik vonat Csehszlovákia és Magyarország között Fülekre.

A lengyel köztársasági elnök válasza Benes levelére

Varsóból jelentik: A köztársasági elnök kedden adott választ Benes levelére, amelyet külön futár vitt Varsóba repülőgépen. A lengyel válasz utal a lengyel kormány birtokában lévő, mértékadó cseh helyről származó nyilatkozatra, mely szerint a cseh kormány elvben elfogadja a területi revízió gondolatát. A lengyel válaszcikk a probléma megoldására határozott tervet tartalmaz. A lengyel válaszcikk tartalmazza, hogy a lengyel külügyminiszteriumhoz közelálló körök utalnak arra, hogy különös figyelemmel a jegyzék határozott hangjára, semiesetre sem tekintendő olyan javaslatnak, mely a lengyellakta Teschen-Sziléziát illetőleg tárgyalások megindítását és elindozását enged meg. A varsói „Express” távirati iroda szerint a lengyel külügyminiszterium úgy értesül, hogy a francia és angol kormány elismerte Lengyelország igényét Teschen-Sziléziára.

Varsóból jelentik: Az itteni angol nagykövetség felelőstolta a Lengyelországban élő angol állampolgárokat, hogy ők maguk, de főleg női és gyermek családtagjaik hagyják el a lengyel területet, nehogy háború esetén el legyenek zárva hazájuktól. Hasonló felhívást intézett a svájci követség is a Lengyelországban élő svájci állampolgárokhoz.

Nemzetközi események a román sajtó tükrében

Bucuresti. Saját tud. A fővárosi lapok mind biznak abban, hogy a béke még megmenthető. A Timpul-ban így ír Gafencu:

Hitler nem hátrál meg és nem is hátrálhat meg. Az igazi béke, amelyre Európának szüksége van, nem alapulhat megalázkodásokon. Anglia és Franciaország viszont szintén el van tökélve arra, hogy ingadozás nélkül ellenáll. Erre az ellenállásra szükség is van. Erre támaszkodnak, ma inkább, mint valaha, Európa szabadsága. De e két hajthatatlan álláspont között van még hely megegyezés létrehozására, mert Európa nem veszhet el egy hibás magyarázat miatt.

A Curentul is, — amely elragadtatással méltatja Hitler beszédének mesteri fogásait, ezt a végkövetkeztetést vonja le belőle:

Ez a beszéd nyitva hagyja még a megegyezés ajtóit. A béke még megmenthető.

Részlet a Szent László-nyomda Rt. környelvényéből
Oradea, Str. Regele Carol II, No. 5